

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
FAKULTA TĚLESNÉ VÝCHOVY A SPORTU

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2011

Libor Janeček

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
FAKULTA TĚLESNÉ VÝCHOVY A SPORTU

Vývoj a současný stav Policie ČR v rámci IZS v ČR

Bakalářská práce

Vedoucí bakalářské práce:

Ing. et Mgr. Miloš Fiala, Ph.D.

Vypracoval:

Libor Janeček

Praha, září 2011

Abstrakt:

Název práce: Vývoj a současný stav Policie ČR v rámci IZS v ČR

Cíle práce: popsat vývoj a současný stav Policie České republiky v rámci Integrovaného záchranného systému v České republice se zaměřením na platnou legislativu ve vztahu k Policii České republiky jako samostatnému subjektu a legislativu, která upravuje činnost této složky v rámci integrovaného záchranného systému v České republice. Stručně charakterizovat činnost Obecní policie. Vyjádřit vzájemný vztah mezi integrovaným záchranným systémem a Policií České republiky. Popsat strukturu řízení a velení složek integrovaného záchranného systému včetně krizového a havarijního plánování. Stručně charakterizovat typové činnosti na jejichž plnění se Policie České republiky podílí v rámci integrovaného záchranného systému v České republice.

Metoda: z dostupných pramenů utřídit informace k činnosti a úkolům Policie České republiky v rámci integrovaného záchranného systému v České republice.

Klíčová slova: mimořádná událost, záchranné a likvidační práce, krizové řízení, typové činnosti, velitel zásahu, krizové a havarijní plánování, Ministerstvo vnitra.

Abstract:

Title: Development and current status of Police of the Czech Republic within the framework of an integrated emergency system in the Czech Republic.

Objectives of work: describe the development and current status of Police of the Czech Republic within the framework of the Integrated Rescue System in the Czech Republic focusing on current legislation in relation to the Police of the Czech Republic as an independent entity and the legislation that regulates the activity of this component within the integrated rescue system in the Czech Republic. Briefly describe activities of municipal police. To express the relationship between the integrated rescue system and the Police of the Czech Republic. Affect the structure of command and control integrated rescue system, including contingency and emergency planning. Briefly describe type activities on the performance of the Police of the Czech Republic participates in the integrated rescue system in the Czech Republic.

Method: The available sources of information to organize activities and tasks of the Police of the Czech Republic within the integrated rescue system in the Czech Republic.

Keywords: emergency, rescue and liquidation work, crisis management, business type, commander of the intervention, crisis and emergency planning, the Ministry of Interior.

Rád bych touto cestou poděkoval Ing. et. Mgr. Miloši Fialovi, Ph.D. a Ing. et. Mgr. Josefu Viláškovi za odborné vedení práce, za cenné rady a možnost využití jejich zkušeností z této oblasti problematiky.

Prohlašuji, že jsem závěrečnou bakalářskou práci zpracoval samostatně a že jsem uvedl všechny použité informační zdroje a literaturu. Tato práce ani její podstatná část nebyla předložena k získání jiného nebo stejného akademického titulu.

V Praze, dne

.....

.....

Libor Janeček

Souhlasím se zapůjčením své bakalářské práce ke studijním účelům. Uživatel svým podpisem stvrzuje, že tuto bakalářskou práci použil ke studiu a prohlašuje, že ji uvede mezi použitými prameny.

<u>Jméno a příjmení</u>	<u>Číslo OP</u>	<u>Datum vypůjčení</u>	<u>Poznámka</u>

Obsah

1	Úvod	12
2	Rešerše získaných pramenů	13
3	Cíle, úkoly a metodika práce.....	15
4	Historický vývoj Policie ČR.....	17
4.1	Do roku 1989.....	17
4.2	Po roce 1989.....	20
4.3	Zákony o Policii ČR.....	22
4.3.1	Zákon č. 283/1991 Sb., o Policii ČR.....	22
4.3.2	Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii ČR.....	23
5	Právní opory pro činnost Policie ČR	24
5.1	Ústavní zákony	24
5.1.1	Zákon č. 1/1993 Sb.	24
5.1.2	Zákon č. 2/1993 Sb.	24
5.1.3	Zákon č. 110/1998 Sb.....	24
5.2	Zákony.....	25
5.2.1	Zákon č. 273/2008 Sb.....	25
5.2.2	Zákon č. 274/2008 Sb.....	25
5.2.3	Zákon č. 361/2003 Sb.....	25
5.2.4	Zákon č. 40/2009 Sb.	26
5.2.5	Zákon č. 141/1961 Sb.....	26
5.2.6	Zákon č. 200/1990 Sb.....	26
5.2.7	Zákon č. 361/2000 Sb.....	26
5.3	Prováděcí předpisy.....	27
5.3.1	Nářízení vlády č. 468/2008 Sb.....	27
5.3.2	Vyhláška č. 443/2008 Sb.....	27
5.3.3	Vyhláška 460/2008 Sb.	27
5.3.4	Vyhláška č. 441/2008 Sb.....	27
5.3.5	Vyhláška č. 442/2008 Sb.....	28
6	Obecní policie.....	29

7	Vztah Policie ČR k IZS	30
7.1	IZS.....	30
7.1.1	Použití IZS.....	30
7.1.2	Složky IZS.....	31
7.1.2.1	Základní složky IZS	31
7.1.2.2	Ostatní složky IZS.....	31
7.2	Policie ČR.....	31
7.2.1	Vymezení pojmu.....	31
7.2.2	Útvary Policie ČR.....	33
7.2.3	Služba pořádkového policie.....	34
7.2.3.1	Dozorčí služba.....	34
7.2.3.2	Obchůzková služba.....	34
7.2.3.3	Hlídková služba.....	35
7.2.4	Služba dopravní policie.....	35
7.2.5	Útvary s celostátní působností.....	35
7.2.5.1	Letecká služba.....	35
7.2.5.2	Pyrotechnická služba.....	35
7.2.5.3	Útvary s územně vymezenou působností	36
7.3	Vztah k zákonům krizového řízení	36
7.3.1	Ústavní zákon	36
7.3.1.1	Zákon č. 110/1998 Sb.....	36
7.3.2	Zákony.....	36
7.3.2.1	Zákon č. 239/2000 Sb.....	36
7.3.2.2	Zákon č. 240/2000 Sb.....	37
7.3.2.3	Zákon č. 241/2000 Sb.....	38
7.3.3	Ostatní související právní předpisy.....	38
8	Struktura řízení a velení složek IZS	40
8.1	Struktura řízení IZS.....	40
8.2	Struktura řízení IZS v Policii ČR.....	41
8.3	Operační a informační střediska složek IZS.....	41
8.4	Velitel zásahu	42
8.4.1	Postavení, oprávnění a úkoly.....	43
8.4.1.1	Plní.....	44
8.4.1.2	Řídí	45

8.4.1.3	Odvolává	45
8.4.1.4	Indispozice	45
8.4.1.5	Místo zásahu	46
8.4.1.6	Označení	47
8.5	Součinnost mezi vedoucími složek integrovaného záchranného systému při společném zásahu	47
8.5.1	Vedoucí složky IZS	48
8.6	Dohody o poskytnutí pomoci v rámci IZS	48
8.7	Krizové plány	49
8.7.1	Základní část obsahuje	50
8.7.2	Operativní část obsahuje	50
8.7.3	Pomocná část obsahuje.....	51
8.7.4	Krizový plán kraje.....	51
8.7.5	Plán krizové připravenosti.....	52
8.7.6	Plán krizové připravenosti subjektů kritické infrastruktury	52
8.8	Havarijní plány	53
8.8.1	Informační část obsahuje.....	53
8.8.2	Operativní část obsahuje	53
8.8.3	Druhy plánů konkrétních činností.....	53
8.8.4	Vnější havarijní plán	54
8.8.5	Ústřední poplachový plán IZS	54
8.8.6	Územně příslušný poplachový plán	55
8.9	Stupeň poplachu.....	56
8.10	Typové činnosti složek při společném zásahu.....	56
8.10.1	Uskutečněné a ověřené použití radiologické zbraně	56
8.10.2	Demonstrování úmyslu sebevraždy	57
8.10.3	Oznámení o uložení nebo nálezu výbušniny nebo nástražného výbušného systému (dále jen „NVS“)... ..	57
8.10.4	Letecké nehody	58
8.10.5	Nález předmětu s podezřením na přítomnost B-agens nebo toxinů.....	58
8.10.6	Technoparty	58
8.10.7	Záchrana pohřešovaných osob – pátrací akce v terénu	59
8.10.8	Dopravní nehoda	59
8.10.9	Mimořádná událost s velkým počtem raněných a obětí	60

8.10.10	Nebezpečná porucha plynulosti provozu na dálnici.....	60
8.10.11	Chřipka ptáků.....	60
9	Závěr	62
	Seznam literatury	64

Seznam použitých zkratk:

IZS – Integrovaný záchranný systém,

ZOB – Zemský odbor bezpečnosti,

MNB – Ministerstvo národní bezpečnosti,

SNB – Sbor národní bezpečnosti,

VB – Veřejná bezpečnost,

MV – GŘ HZS ČR – Ministerstvo vnitra – Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky,

OPIS – Operační a informační středisko,

ZZS – Zdravotnická záchranná služba,

NVS – Nástražný výbušný systém.

MU – Mimořádná událost

1 Úvod

Člověk v zájmu zachování vlastní existence je nucen neustále bojovat s nepříznivými vlivy způsobenými klimatem, tak i vlastní činností, které v důsledku ovlivňovaly a nadále ovlivňují jeho jednání a konání. Aby lidstvo a potažmo společnost dokázali těmto z hlediska zachování vlastní existence nepříznivým vlivům úspěšně vzdorovat, musí mít vytvořený účinný záchranný systém s odborně připravenými záchranáři a pracovníky na řídicí úrovni včetně odpovídajícího právního prostředí. Zásah si zároveň vyžaduje nutnost disponovat odpovídajícím technickým vybavením a účinnými prostředky. Všechny tyto výše uvedené skutečnosti koncepčně v rámci České republiky (dále jen „ČR“) splňuje integrovaný záchranný systém (dále jen „IZS“), který vznikl jako nutnost potřeby každodenní spolupráce zdravotníků, hasičů, policie a ostatních složek při řešení mimořádných událostí v podobě požárů, průmyslových havárií, dopravních nehod, atd. V novodobé historii ČR bylo prvním počinem právně ošetřujícím tuto oblast přijetí krizových zákonů, zejména zákona č. 239/2000 Sb. o IZS.

Zákon o IZS ČR rozčlenil složky IZS na základní a ostatní, přičemž Policie České republiky (dále jen „Policie ČR“) v podobě základní složky má svoji nezastupitelnou úlohu zejména v oblasti ochrany bezpečnosti osob, majetku a veřejného pořádku. IZS je tedy nepopíratelně důležitou složkou vyspělého řízení státu s důrazem na koordinaci nasazení sil a prostředků záchranných jednotek při mimořádných událostech. Rozsah působnosti Policie ČR v rámci IZS je značný, což je dáno činností a úkoly při konkrétních druzích zásahu složek IZS, které konkrétně charakterizují tzv. typové činnosti, přesněji typové listy pro jednotlivé složky IZS podílejících se na konkrétním zásahu. Rozsah upravující samotnou působnost uvedené složky v rámci IZS je však širší, než by se na první pohled mohlo zdát, počínaje postavením a oprávněním vedoucího složky, velitele zásahu, úkoly operačních a informačních středisek, samotnou strukturou řízení IZS v Policii ČR, dohodami o poskytnutí pomoci a součinnosti mezi vedoucími složkami IZS při společném zásahu. V neposlední řadě je nutné zmínit krizové a havarijní plánování a jeho specifika, toliko nezbytná pro činnost složek IZS.

Cílem práce tedy bude poskytnout ucelený přehled stěžejních aspektů, které ovlivňují postavení, činnost a úkoly Policie ČR v rámci IZS ČR.

2 Rešerše získaných pramenů

Vybrané kapitoly z ochrany obyvatelstva, autoři Miloš Fiala, Josef Vilášek.

Tato publikace je primárně určena studentům Fakulty tělesné výchovy a sportu University Karlovy, studijního programu Tělesná výchova a sport, se zaměřením na studijní směr Ochrana obyvatelstva. Cílem je zajistit u studentů a ostatních zájemců základní orientaci v problematice ochrany obyvatelstva. Učební text je sestaven z 6 tematických kapitol, které se zabývají základními pojmy z oblasti ochrany obyvatelstva, stručnou historií tohoto oboru, hrozbami, ochranou obyvatelstva v přehledu, IZS a problematikou terorismu.

Některé otázky ochrany společnosti, autor Petr Linhart.

Jedná se o publikaci, která je určena zejména odborné veřejnosti v podobě záchranářů a pracovníkům veřejné správy pověřených touto problematikou. Cílem je vyjádřit souvislost mezi ochranou obyvatelstva jako uceleným komplexem opatření a IZS jako ve své podstatě výkonnou složkou řešící částečně tuto oblast. Publikace je rozdělena do 3 tematických kapitol, které se zabývají historií vývoje ochrany obyvatelstva, současnou koncepcí aplikovanou na příkladu vybraných evropských zemí, IZS, krizovým řízením obecně a analýzou rizik.

Integrovaný záchranný systém a jeho složky, autoři Marek Smetana, Danuše Kratochvílová.

Publikace je určena zájemcům z řad široké veřejnosti, přičemž vznik byl provázen snahou autorů vypracovat souhrnný materiál postihující pouze konkrétní složky IZS včetně mezinárodních organizací schopných s ohledem na své zaměření doplnit IZS ČR. Publikace je rozdělena do 4 stěžejních kapitol, které rozpracovávají základní složky IZS, ostatní složky IZS, humanitární organizace a mezinárodní organizace s vazbou na IZS ČR.

Integrovaný záchranný systém, autoři Michail Šenovský, Vilém Adamec, Zdeněk Hanuška.

Publikace je určena všem zájemcům o problematiku související s IZS v ČR. Cílem je předložit ucelený přehled o činnosti IZS. Text je rozvržen do 7 kapitol, které se zabývají obecně IZS, postavením a úkoly veřejné správy v IZS, postavením a úkoly složek IZS,

postavením a úkoly právnických a fyzických osob v rámci IZS, dalšími opatřeními v rámci IZS, operačními a informačními středisky IZS, organizací a koordinací záchranných a likvidačních prací a havarijním plánováním ve vztahu k IZS.

Zákon o policii s komentářem, autoři Jindřich Škoda, František Vavera, Radek Šmerda.

Publikace je určena zejména zájemcům z řad policistů, ale s ohledem na platnost dotýkající se celé společnosti se nabízí možné využití jednak pro studenty pohybující se v oblasti správního práva, tak i pro širší odbornou a laickou veřejnost. Cílem je komplexně a podrobně postihnout jednotlivá ustanovení zákona o Policii ČR ve vztahu k souvisejícím právním předpisům s využitím aplikační praxe. Samotný text podrobně rozebírá jednotlivá paragrafová znění zákona o Policii ČR v rozsahu §§ 1-122 a dále se zabývá konkrétními prováděcími předpisy ve vztahu k uvedenému zákonu.

Krizové řízení, autor Josef Vilášek.

Učební text je určen studentům Fakulty tělesné výchovy a sportu University Karlovy, studijního programu Tělesná výchova a sport, se zaměřením na studijní směr Ochrana obyvatelstva. Cílem je předložit ucelený a logický přehled problematiky krizového řízení. Text se skládá z 8 tematických kapitol, které se zabývají bezpečnostní politikou ČR, nevojenskými krizovými situacemi, hospodářskými opatřeními pro krizové stavy, mimořádnými událostmi a jejich řešením, krizovým plánováním včetně dokumentace, ochranou obyvatelstva, strategií a cíli Severoatlantické aliance a vztahem ČR a Evropské unie z pohledu společné zahraniční a bezpečnostní politiky.

3 Cíle, úkoly a metodika práce

Cíle práce

Primárním cílem bakalářské práce je poskytnout přehledný a ucelený popis vývoje a současného stavu Policie ČR v rámci IZS ČR.

Specifické cíle práce spočívají v následujících bodech:

- stručný popis historie vývoje policie a současný stav v rámci IZS ČR,
- legislativa Policie ČR v rámci IZS ČR,
- podrobněji rozepsat funkci, činnost, úkoly a odpovědnost Policie ČR v rámci IZS.

Teoretické zdůvodnění

Cílem práce je popsat samotnou složku Policie ČR v rámci IZS ČR, zejména funkci, činnost, úkoly a odpovědnost této složky ve vztahu k zmíněnému IZS. Zároveň si klade za cíl podat nejen laické veřejnosti, ale zejména pracovníkům veřejné správy, kteří přicházejí s touto problematikou do styku, přehledné a souvislé zpracované informace o možnostech Policie ČR ve vztahu k potřebám IZS ČR.

Metodologie

1. Vyhledávání, shromažďování literárních pramenů.

Potřebné podklady pro práci budou zajištěny jednak z knihovny Policejní akademie České republiky, ze Středočeské vědecké knihovny v Kladně a na jednotném intranetovém informačním portálu Policie ČR.

2. Třídění a výběr informací.

Zajištěné materiály budou prostudovány, roztríděny a následně z nich vybrány relevantní informace pro bakalářskou práci.

3. Zpracování vybraných informací.

Vybrané informace sepíšu v logickém a systematickém pořadí podle předem stanovené osnovy.

Rozsah platnosti

Tato bakalářská práce může zájemcům o IZS ČR přinést ucelený přehled a informaci z oblasti působení policistů a Policie ČR jako takové ve zmíněném systému. Dokumenty a informace z této oblasti jsou zpravidla laické veřejnosti nesrozumitelné s ohledem na množství informací, které tuto oblast postihují. Právě proto by tato práce mohla být přínosem pro učitele středních škol, kteří se zabývají problematikou ochrany obyvatelstva, jejíž nedílnou součástí je právě činnost příslušníků Policie ČR v návaznosti na ostatní složky IZS ČR.

4 Historický vývoj Policie ČR

4.1 Do roku 1989

Záměrem této kapitoly je stručně postihnout historii Policie ČR obecně jako celku, s chronologickým výčtem důležitých změn v rámci tohoto jednotného bezpečnostního sboru počínaje rokem 1945 do roku 1989 a v návaznosti na demokratické změny ve společnosti pokračovat vývojem po roce 1989 dosud.

Prvním počinem, ještě v době před koncem 2. světové války, který se přímo dotýkal bezpečnostní složky v podobě stávajícího protektorátního četnictva a policie bylo přijetí Košického vládního programu, přijatého dne 5.4.1945 první československou vládou Národní fronty Čechů a Slováků v Košicích. Prezident E. Beneš se zasadil, ještě v době před jmenováním vlády Národní fronty, které proběhlo k 4.4.1945, o vydání ústavního dekretu č. 1/1945 ze dne 2.4.1945 o nové organizaci vlády a ministerstev v době přechodné, kdy § 2 se přímo dotýkal činnosti ministerstev, mimo jiné i činnosti Ministerstva vnitra (dále jen „MV“). MV bylo pověřeno řízením národních výborů a zejména výkonem bezpečnostních úkolů vyplývajících z Košického vládního programu.

Výše uvedené dalo na základě schválení vlády vzniknout k 17.4.1945 novému bezpečnostnímu aparátu, tj. Sboru národní bezpečnosti (dále jen „SNB“).

Prioritou té doby bylo zejména zachovat pro obnovený Československý stát stávající protektorátní četnictvo a policii za předpokladu eliminace osob podezřelých z kolaborace, neboť bezpečnostní situace nedovolovala nahradit uvedené složky nově vycvičenými orgány. Dále využít ozbrojenou masu občanů a rekrutovat z jejich řad nové, mladé a zejména vhodné kádry pro bezpečnostní službu. V neposlední řadě utvořit zvláštní pohotovostní jednotky jako zálohy pro tehdy neklidné pohraničí.

„Jiná byla v té době situace na Slovensku. Zde ovlivňují charakter nové organizace bezpečnostních útvarů zejména dva zákonné akty:

Nariadení SNR č. 6/1945 o rozpuštění četnických a policejních organizací a formací, které počítalo s tím, že pověření příslušníci mohou být převzati do služeb Národní bezpečnosti v rámci Pověřenectva SNR pro věci vnitřní.

Nariadení SNR č. 7/1945, které stanovilo organizaci bezpečnostní služby na Slovensku, tvořenou sborem Národní bezpečnosti, složeným z velitelů a členů, kteří byli zaměstnanci Pověřenectva pro vnitřní věci.“ (URL₁).

Specifická situace nastala v Čechách a na Moravě, kde bezprostředně v poválečných dnech aktivně vystupovaly revoluční oddíly, v závodech důležitých pro národní hospodářství závodní milice a stávající četnický a policejní aparát. Z těchto uvedených složek se rekrutovali noví příslušníci SNB. V té době existoval model tzv. dvojí podřízenosti tedy, Národní výbory, které řešily otázky bezpečnosti a velitelé, kteří zajišťovali faktický chod včetně výcviku.

Z důvodu odlišného vývoje bezpečnostních složek v jednotlivých částech republiky bylo k 30.6.1945 vyhlášena nová organizace SNB, která dala vzniknout z uvedeného důvodu zemským odborům bezpečnosti (dále jen „ZOB“), které měli při zemských národních výborech v Praze, Brně a brněnské expozituře v Ostravě organizovat „a řídit všechny složky vnitřní národní bezpečnosti v Čechách. Jejich vlastní organizaci tvořily čtyři oddělení:

- ZOB I – vnitro (vedení, řídilo SNB, StB a kriminální službu),
- ZOB II – zpravodajský úsek,
- ZOB III – právní a správní úsek,
- ZOB IV – dopravní úsek.

Jednotlivé složky bezpečnosti tvořily:

- Pořádková služba – většinou příslušníci bývalého četnictva a policie,
- Kriminální služba – specializovaní příslušníci, také většinou starší příslušníci,
- ZOB II – zcela nová zpravodajská složka,
- Státní bezpečnost
- Pohotovostní pluk 1 NB - zcela nový útvar, v němž většinu tvořili nově přijatí příslušníci.“ (URL₂).

Pohotovostní pluk 1 NB byl vyčleněn k prosazování bezpečnosti v neklidném poválečném pohraničí zejména v letech 1946 až 1947, kdy v důsledku konsolidace situace dochází k reorganizaci stávajícího pohotovostního pluku 1 NB v Pohraniční útvary SNB. Úspěšnou kapitolou, která provázela činnost Pohotovostního pluku 1 NB v součinnosti s armádou bylo nasazení jeho příslušníků v létě 1947 proti tlupám ukrajinských nacionalistů nazývajících se podle svého vůdce Bandery Banderovci.

Nesporný vliv, od počátku existence SNB, měla Komunistická strana Československa (dále jen „KSČ“) prostřednictvím komunisticky orientovaného ministra. Tato skutečnost významně ovlivnila únorový převrat 1948, kdy SNB vystupoval aktivně ve prospěch garnitury KSČ. Na dalších bezmála více jak 40 let byla jasně dána politická orientace a angažovanost uvedené bezpečnostní složky, potažmo celé společnosti.

V roce 1950 došlo na základě vládního nařízení č. 48 k rozdělení stávajícího MV na dvě nová ministerstva a to Ministerstvo národní bezpečnosti (dále jen „MNB“) v jehož podřízenosti se nacházel SNB a MV, kterému byly vyčleněny kompetenčně věci vztahující se k vnitřní státní správě. Důvodem mělo být zkvalitnění řídicí a operační práce. Výkonným orgán MNB se stala velitelství Státní bezpečnosti (dále jen „StB“) a velitelství Veřejné bezpečnosti (dále jen „VB“). Uvedený model se neosvědčil a proto bylo k roku 1953 přistoupeno k opětovně reorganizaci, kdy MNB zaniklo a kompetence přešli na MV, přičemž dosavadní úkoly vztahující se k vnitřní státní správě a řízení národních výborů převzala přímo vláda. V roce 1954 dochází k další reorganizaci, kdy ústředním řídicím orgánem pro VB se stává Hlavní správa VB, která zastřešuje jednotlivé krajské a okresní oddělení MV. Ke změně struktury přispělo na přelomu 50. a 60. let nová územní organizace státu v podobě nově vytvořených krajů a okresů. Vzniklo 10 krajů, každý s vlastní správou VB. Praha si ponechala dosavadní městskou správu VB s obvodními odděleními. Jednotlivé okresy disponovali vlastním ekvivalentem v podobě okresních oddělení MV, v jejichž podřízenosti byla jednotlivá oddělení VB. Tato oddělení se stala od roku 1964 výkonným základním organizačním článkem VB. Rozkaz ministra vnitra č. 12, ze dne 24.3.1966 ruší dosavadní krajské správy MV a okresní oddělení MV a nahrazuje je krajskými správami SNB a okresními oddělení VB. Přelomový pro organizaci a činnost SNB se stal rok 1968, přesněji přijetím Ústavního zákona č. 143/1968, byl dán základ pro vznik Československé

federace. Věci bezpečnosti převzalo federální MV a MV obou republik, kdy realizaci uplatnění nové formy upravoval zákon č. 40/1974 Sb., o SNB, ze dne 24.4.1974. V podstatě došlo k zpolitizování a upevnění normalizace v řadách SNB a to až do revolučního 17. listopadu 1989.

4.2 Po roce 1989

Sametová revoluce provázena demokratickými změnami ve společnosti si v důsledku žádala mimo jiné i změn dotýkajících se tehdejšího SNB. Tím byl dán prostor pro vznik současné Policie ČR, tak jak ji chápeme v dnešním pojetí, tj. jednotného ozbrojeného bezpečnostního sboru. Pomyslnou rozbuškou iniciující vznik Policie ČR byl legislativní počín České národní rady ze dne 21. června 1991 v podobě přijetí 1. zákona o Policii ČR, konkrétně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii ČR, na jehož základě vznikla, počínaje dnem 15. 7. 1991, Policie ČR. Dalším krokem v oblasti nápravy SNB bylo přijetí zákona č. 333/1991 Sb., o Federálním policejním sboru a Sboru hradní policie, ze dne 10.7.1991. Předmětný zákon přetrval ve své podobě a to až do rozdělení tehdejšího Československa, kdy byl zákonem č. 26/1993 Sb., kterým se mění a doplňují některé zákony v oblasti vnitřního pořádku a bezpečnosti, a o opatřeních souvisejících, zrušen. Po rozdělení Československa si každá země upravuje problematiku policejních sborů sama a status Policie ČR proto vycházel z předešlé právní úpravy prezentované zákonem č. 283/1991 Sb., o Policii ČR.

- *„Policie ČR vznikla z dosavadních českých složek Sboru národní bezpečnosti (SNB) a stala se všeobecným bezpečnostním sborem České republiky. Stejně tak již o více než čtyři měsíce dříve vznikl ze slovenských složek SNB Policejní sbor Slovenské republiky, který na Slovensku plnil obdobné úkoly jako v České republice Policie ČR. Kromě těchto sborů fungovaly v Československu ještě federální bezpečnostní složky, z nichž nejdůležitějším byl Sbor národní bezpečnosti, který se vznikem Policie ČR stal sborem výlučně federálním. Dnem 27. srpna 1991 byl přeměněn na Federální policejní sbor. O policejní úkoly se v Československu dělily především uvedené tři sbory.“ (URL₃).*

Zastřešující orgán pro nově vzniklou bezpečnostní složku bylo a je MV ČR. Nejvyšší orgán spravující před listopadem 1989 a do července 1991 SNB bylo Hlavní velitelství

VB. Tuto činnost v rámci již nového ozbrojeného bezpečnostního sboru převzalo Policejní ředitelství v čele s ředitelem, který se přímo zodpovídal ministru vnitra. Správy krajů VB a okresní správy VB se přetransformovaly ve správy krajů, okresy, městská a obvodní ředitelství. Zároveň byl dán prostor i pro vznik útvarů s celorepublikovou působností.

Tak, jako SNB, tak i Policie ČR vytvářela organizační strukturu, která byla z kraje 90. let prezentována správní službou, zabývající se především agendou občanských a zbrojních průkazů, službou pořádkové policie, službou dopravní policie, službou kriminální policie, službou ochrany ekonomických zájmů, službou ochrany ústavních činitelů, kriminalisticko-technickou a expertizní službou a vyšetřovací službou. K 1.1.1993, v důsledku rozdělení tehdejšího Československa, převzala Policie ČR i agendu zrušeného Federálního policejního sboru. Tím opětovně byl dán prostor pro rozšíření působnosti služby kriminální policie, služby ochrany ekonomických zájmů (protikorupční služby), kriminalisticko-technické a expertizní služby, vyšetřovací a ochranné služby. Zároveň došlo i o rozšíření o služby převzaté od zmíněného federálního policejního sboru v podobě letecké služby, služby rychlého nasazení a služby cizinecké a pohraniční policie.

K 1.1.1994 začlenila Policie ČR do své organizační struktury nově Železniční policii ČR, oficiálně prezentována jako služba železniční policie.

Období let 2000 a 2001 bylo charakteristické tím, že policii byla odebrána správní agenda, zejména v oblasti silničního provozu, občanských průkazů a cestovních dokladů, kterou spravovala včetně jejího předchůdce v podobě SNB od poloviny 60. let minulého století.

K 1.1.2002, v důsledku novelizace trestního řádu, došlo ke sloučení dosavadních složek kriminální, protikorupční a vyšetřovací služby do jednoho celku, reprezentovaným službou kriminální policie a vyšetřování. Zároveň došlo ke zrušení institutu procesně samostatného vyšetřovatele a úřadů vyšetřování.

K 21.12.2007 vstoupila Česká republika do Schengenského prostoru, čímž z hlediska ostrahy pozemních státních hranic se završila historie pohraniční policie, která vystupovala ve společném tělese služby cizinecké a pohraniční policie. Reakcí na uvedenou skutečnost bylo to, že došlo k transformaci uvedené služby ve službu cizinecké policie.

Dnem 17.7.2008 byl přijat Parlamentem ČR zákon č. 273/2008 Sb., o Policii ČR, jenž nahradil dosavadní platnou úpravu zákona č. 283/1991 Sb. Markantní změna se projevila tím, že došlo ke zrušení stávajících správ krajů a okresů, kdy v případě krajů došlo k nahrazení složkou krajské ředitelství Policie ČR a okresy byly začleněny do této nově vzniklé struktury v podobě územních odborů. Obvodní (Praha) a městská ředitelství (Brno) zůstali ve své podstatě zachováni.

Strukturu policie rozšířila k 15.12.2008 nově vytvořená pyrotechnická služba a služba pro zbraně a bezpečnostní materiál. Opačný trend zaznamenala služba železniční policie, která se k 1.4.2006 sloučila se stávající službou pořádkové policie.

K 1.1.2010 disponuje Policie ČR čtrnácti krajských ředitelství, tj. pro každý samosprávný kraj jedno. Touto prozatím poslední zásadní změnou byla završena novodobá historie Policie ČR.

4.3 Zákony o Policii ČR

4.3.1 Zákon č. 283/1991 Sb., o Policii ČR

Dne 21.6.1991 přijala Česká národní rada zákon č. 283/1991 Sb., o Policii ČR, na jehož základě vznikla, počínaje dnem 15.7.1991, Policie ČR.

Vznik zákona byl logicky provázen tehdejší snahou zákonodárců reflektovat na demokratické změny ve společnosti. Tomu i odpovídalo koncepční pojetí nového zákona, které v podstatě vycházelo z původního zákona o SNB. „*V důsledku tohoto právního stavu byl poté během následujících let mnohokrát novelizován v závislosti na momentálních potřebách praxe a legislativní situace*“ (Škoda, Vavera, Šmerda, 2009, s. 22). Z hlediska vymezení úkolů policie zákon konkrétně ukládal policii činnosti, které

se vyznačovali buď velmi obecným charakterem, např. ochrana bezpečnosti osob a majetku, nebo naopak konkrétnějším pojetím, např. boj s terorismem, který se však dá v důsledku zahrnout do širších úkolů, tj. ochrana bezpečnosti osob a majetku. Zároveň zákon ukládal i konkrétní druhy činností, např. vyhlásování celostátního pátrání nebo vedení evidence a statistik pro své účely, což v důsledku vedlo k nutnosti častých novelizací. V neposlední řadě výčet úkolů nepostihl činnost policie v celém jejím rozsahu. Zejména s ohledem na činnosti doprovodné a podpůrné, které se však jeví pro chod policie jako zcela nezbytné. Sem patří např. pyrotechnická a kriminalisticko-technická činnost. Závěrem lze konstatovat, že vznik zákona byl poznamenán překotnou dobou z počátku 90. let minulého století a již v době svého vzniku neodpovídal koncepčně potřebám nově vzniklé policie.

4.3.2 Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii ČR

Dne 17.7.2008 byl Parlamentem ČR přijat zákon č. 273/2008 Sb., o Policii ČR. Důvodem tohoto počínu byl fakt, že předešlý zákon ze současného pohledu vykazoval zastaralou a zcela nevyhovující koncepci, která neodpovídala požadavkům doby v podobě legislativy, tak i požadavkům společnosti. Ve své podstatě bylo snahou zákonodárce prezentovat policii jako moderní bezpečnostní složku s otevřeným a vstřícným jednáním, kterou bude veřejnost vnímat pozitivně v duchu sloganu pomáhat a chránit. Dílčí úprava se dotkla zejména změny právního statusu krajských správ, které se přijetím nového zákona stávají samostatnou organizační složkou státu a účetní jednotkou. Dále změnou v podobě nakládání s informacemi a osobními údaji včetně efektivní kontroly. Zachováním jednotnosti a hierarchické řízení policie. Novým postavením příslušníků Inspekce policie ve vztahu k Policii ČR z hlediska kontroly a v neposlední řadě dosáhnout plnění úkolů policie celou policií, tedy i zaměstnanci policie v pracovním poměru podle zákoníku práce. K výše uvedenému lze závěrem poznamenat, že nový zákon splňuje požadavky toliko nezbytné pro fungování demokratických principů v dnešní společnosti a svým pojetím odpovídá náročným požadavkům na moderní policejní sbor.

5 Právní opory pro činnost Policie ČR

Tato část práce si klade za cíl poskytnout stručný přehled nejdůležitějších právních opor souvisejících s činností Policie ČR.

5.1 Ústavní zákony

5.1.1 Zákon č. 1/1993 Sb.

Zákon č. 1/1993 Sb., ÚSTAVA ČESKÉ REPUBLIKY, prezentuje Českou republiku jako svrchovaný, jednotný a demokratický stát založený na úctě k právům a svobodám člověka a zavazuje Českou republiku dostát závazkům plynoucím z mezinárodního práva. Dále vymezuje moc zákonodárnou (Parlament ČR), výkonnou (prezident, vláda) a soudní (Ústavní soud a soudy všech instancí). V neposlední řadě specifikuje postavení, činnost a úkoly Nejvyššího kontrolního úřadu, České národní banky a územní samosprávy.

5.1.2 Zákon č. 2/1993 Sb.

Zákon č. 2/1993 Sb., o vyhlášení LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění ústavního zákona č. 162/1998 Sb., specifikuje lidská práva a svobody včetně základních a politických práv; práva národnostních a etnických menšin; hospodářská, sociální a kulturní práva a právo na soudní a jinou právní ochranu.

5.1.3 Zákon č. 110/1998 Sb.

Zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky v platném znění, postihuje oblast povinností státu plynoucí v zajištění svrchovanosti a územní celistvosti České republiky, ochranu jejich demokratických základů a ochranu životů, zdraví a majetkových hodnot a připouští v případě ohrožení těchto hodnot vyhlášení nouzového stavu, stavu ohrožení státu nebo válečného stavu.

5.2 Zákony

5.2.1 Zákon č. 273/2008 Sb.

Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii ČR, je členěn do 4 částí, kdy 1. část obsahuje 15 hlav, ve kterých se vymezuje postavení a činnost policie; upravuje řízení a organizace; specifikují se základní povinnosti; spolupráce s právníckými a fyzickými osobami; dále konkrétně řeší omezení osobní svobody; zahrnuje postup ve vztahu k věcem, jako např. vstup do obydlí či živnostenské provozovny; postihuje institut vykázání; pamatuje na zajištění bezpečnosti chráněných objektů a prostorů; specifikuje a upravuje oblast použití donucovacích prostředků a zbraní; práci s informacemi; zabývá se mezinárodní spoluprací; pamatuje na náhradu škody a náhradu za poskytnutí věcné pomoci; upravuje oblast kontroly policie v souvislosti s odposlechem a záznamem telekomunikačního provozu; pamatuje na ochranu názvu policie a specifikuje podmínky, za jakých lze udílet dary a medaile; řeší správní delikty a v neposlední řadě nově upravuje postavení a úkoly Inspekce policie.

5.2.2 Zákon č. 274/2008 Sb.

Zákon č. 274/2008 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o Policii ČR, v podobě 68 článků a 60 částí zahrnuje zákony, u kterých došlo v důsledku přijetí zákona o Policii ČR k změně, která vedla buď k zrušení části dotčených ustanovení v reakci na novou právní úpravu, nebo naopak rozšiřuje oblast působnosti v souvislosti se zmíněným zákonem.

5.2.3 Zákon č. 361/2003 Sb.

Zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, ve znění pozdějších předpisů, upravuje oblast pracovně-právního vztahu, odměňování, řízení a organizační věci služebního poměru, mezi příslušníkem a bezpečnostním sborem, přičemž pro účely tohoto zákona se rozumí bezpečnostním sborem Policie ČR a dále Hasičský záchranný sbor ČR, Celní správa ČR, Vězeňská služba ČR, Bezpečnostní a informační služba a Úřad pro zahraniční styky a informace.

5.2.4 Zákon č. 40/2009 Sb.

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, je rozdělen do dvou částí, kdy 1. část v 8 hlavách specifikuje trestný čin, působnost, trestní odpovědnost, míru zavinění, okolnosti vylučující protiprávnost, zánik trestnosti, trestní sankce, zahlazení odsouzení, zvláštní ustanovení o některých pachatelích a výkladová ustanovení. Druhá zvláštní část ve 13 hlavách konkrétně vymezuje jednotlivé trestné činy.

5.2.5 Zákon č. 141/1961 Sb.

Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, upravuje postup orgánů činných v trestním řízení (trestní soudy, státní zastupitelství, policie) v souladu se zákonem tak, aby trestné činy byly náležitě zjištěny a jejich pachatelé podle zákona spravedlivě potrestáni. Řízení přitom musí působit k upevňování zákonnosti, k předcházení a zamezování trestné činnosti, k výchově občanů v duchu důsledného zachovávání zákonů a pravidel občanského soužití i čestného plnění povinností ke státu a společnosti.

5.2.6 Zákon č. 200/1990 Sb.

Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů, ukládá povinnost orgánům státní správy a orgánům obce vymáhat dodržování zákonů a jiných právních předpisů zejména, aby občané neztěžovali plnění úkolů státní správy a nerušili veřejný pořádek a občanské soužití.

5.2.7 Zákon č. 361/2000 Sb.

Zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu), ve znění pozdějších předpisů, upravuje práva a povinnosti účastníků provozu na pozemních komunikacích; pravidla, úpravu a řízení provozu; řeší otázku řidičských průkazů a oprávnění a rovněž vymezuje působnost a pravomoc orgánů státní správy a Policie ČR ve věcech provozu na pozemních komunikacích.

5.3 Prováděcí předpisy

5.3.1 Nařízení vlády č. 468/2008 Sb.

Nařízení vlády č. 468/2008 Sb., o zajišťování bezpečnosti určených ústavních činitelů ČR, vychází z ustanovení § 49 odst. 1 písm. a) zákona č. 273/2008 Sb., o Policii ČR, kde taxativně vymezuje ústavní činitele a členy vlády, u kterých má být zajištěna ze strany policie bezpečnost formou ochranných a bezpečnostních opatření pro nerušený výkon funkce ústavního činitele.

5.3.2 Vyhláška č. 443/2008 Sb.

Vyhláška č. 443/2008 Sb., kterou se stanoví názvy, sídla a územní obvody krajských ředitelství Policie ČR dělí krajská ředitelství policie do 14 územních celků, kdy počet se shoduje s územími samosprávných krajů, čímž je jasně definována územní působnost jednotlivých ředitelství policie.

5.3.3 Vyhláška 460/2008 Sb.

Vyhláška 460/2008 Sb., o způsobu vnějšího označení, služebních stejnokrojích a zvláštním barevném provedení a označení služebních vozidel, plavidel a letadel Policie ČR a prokazování příslušnosti k Policii ČR, určuje výstrojní normu pro příslušníka policie včetně hradní policie a podává ucelený přehled o možnostech umístění jednotlivých identifikačních označení policie jak u příslušníka, tak navíc barevného provedení u vozidel, plavidel a letadel, patřících do stavu policie. Dále upravuje prokazování příslušnosti k policii včetně podmínek, za jakých lze užívat služební stejnokroj bývalým příslušníkem policie.

5.3.4 Vyhláška č. 441/2008 Sb.

Vyhláška č. 441/2008 Sb., o způsobu vnějšího označení inspektora, vzoru služebního průkazu inspekce, vzoru označení vozidel inspekce a způsobu prokazování příslušnosti k inspekci, definuje způsob vnějšího označení pracovníka Inspekce policie, prokazování příslušnosti k inspekci a označení služebních vozidel inspekce, včetně obrazové přílohy.

5.3.5 Vyhláška č. 442/2008 Sb.

Vyhláška č. 442/2008 Sb., o podrobnostech evidence letadel provozovaných Policií ČR, stanoví podmínky zaevidování letadel do stavu policie včetně náležitostí v podobě osvědčení prokazující tuto skutečnost.

6 Obecní policie

Úkoly a postavení obecní policie vymezuje zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii, ve znění pozdějších předpisů. Důvod, proč v této práci je poukazováno na tuto specifickou složku spočívá v tom, že oblast působnosti částečně souvisí s činností Policie ČR, zejména v dohledu nad veřejným pořádkem. Mimo jiné přispívá k ochraně a bezpečnosti osob a majetku a podílí se dohledem na bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích v dikci tohoto zákona. Dále má podíl na prevenci kriminality a dohlíží na dodržování pravidel občanského soužití, odhaluje přestupky a jiné správní delikty, jejichž projednání je v působnosti obce. V neposlední řadě je významným aspektem ve vztahu k Policii ČR uložená povinnost spolupráce. Zřizovatelem obecní policie je obec, kdy působnost je dána teritoriem obce. Z hlediska využitelnosti pro potřeby IZS pamatuje zákon na možnost využití této složky v rámci vyhlášení krizového stavu, kdy podmínky upravuje § 3b, 3c předmětného zákona. Obecně platí, že starosta obce, který nedisponuje obecní policií a na jejímž území je vyhlášen krizový stav, je oprávněn uzavřít tzv. veřejnoprávní smlouvu o poskytnutí strážníků, se starostou jiné obce v témže vyšším územním samosprávném celku (kraji), která obecní policii zřídila. Tím je dána možnost uvedené složce působit i mimo obec určení.

7 Vztah Policie ČR k IZS

7.1 IZS

IZS je chápán jako „*právně vymezený, otevřený systém koordinace a spolupráce zákonem o IZS stanovených základních a ostatních složek IZS*“ (Fiala, Vilášek, 2010, s. 109). Svým posláním je předurčený k likvidaci každodenních událostí, přírodních a antropogenních katastrof. Ve vlastním pojetí se podílí na systému vnitřní bezpečnosti státu a na naplňování ústavního práva občanů na poskytnutí pomoci v případě ohrožení zdraví nebo života ze strany státu.

Hlavní myšlenkou IZS je začlenění a účelné provázání všech zainteresovaných, kteří mohou s ohledem na své síly, prostředky, možnosti či kompetence přispět při provádění záchranných a likvidačních prací a k řešení následků mimořádné události.

7.1.1 Použití IZS

IZS se použije v přípravě na vznik mimořádné události a při potřebě provádět současně záchranné a likvidační práce dvěma a nebo více složkami IZS.

Je tedy zřejmé, že nasazení složek IZS probíhá a je podmíněno jen za předpokladu vzniku mimořádné události, kdy touto se rozumí škodlivé působení sil a jevů vyvolaných činností člověka, přírodními vlivy, havárie ohrožují život, zdraví, majetek nebo životní prostředí s nutností provést ve smyslu zákona č. 239/2000 Sb., o IZS záchranné (§ 2 písm. c) a likvidační (§ 2 písm. d) práce, za předpokladu přítomnosti dvou nebo více složek IZS. Z daného důvodu nelze považovat jednotlivé výjezdy základních složek IZS (viz. níže) za akci IZS.

„Základní složky IZS zajišťují nepřetržitou pohotovost pro příjem ohlášení vzniku mimořádné události“ (Vilášek, 2009, s. 23). Z hlediska pokrytí rozmisťují své síly a prostředky na celém území České republiky, kdy ostatní složky IZS poskytují při záchranných a likvidačních pracích plánovanou pomoc na vyžádání.

7.1.2 Složky IZS

7.1.2.1 Základní složky IZS

Základní složky IZS (§ 4, odst. 1) jsou:

- Hasičský záchranný sbor České republiky,
- jednotky požární ochrany zařazené do plošného pokrytí kraje jednotkami požární ochrany,
- zdravotnická záchranná služba,
- Policie České republiky.

7.1.2.2 Ostatní složky IZS

Ostatní složky IZS (§ 4, odst. 2)

- vyčleněné síly a prostředky ozbrojených sil,
- ostatní ozbrojené bezpečnostní sbory,
- ostatní záchranné sbory,
- orgány ochrany veřejného zdraví,
- havarijní, pohotovostní, odborné a jiné služby,
- zařízení civilní ochrany,
- neziskové organizace a sdružení občanů, která lze využít k záchranným a likvidačním pracím.

7.2 Policie ČR

7.2.1 Vymezení pojmu

„Výkonným orgánem státní moci v oblasti bezpečnosti občanů, ochrany majetku a veřejného pořádku je Policie ČR. Její úkoly, organizace a oprávnění jsou řešeny zákonem č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů“ (Fiala, Vilášek, 2010, s. 124).

Policie ČR je chápána ve smyslu ust. § 1 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii ČR, jako jednotný ozbrojený bezpečnostní sbor. „Policie slouží veřejnosti. Jejím úkolem je chránit bezpečnost osob a majetku a veřejný pořádek, předcházet trestné činnosti, plnit

úkoly podle trestního řádu a další úkoly na úseku vnitřního pořádku a bezpečnosti svěřené jí zákony, přímo použitelnými předpisy Evropských společenství nebo mezinárodními smlouvami, které jsou součástí právního řádu (dále jen „mezinárodní smlouva“),“ toliko § 2 předmětného zákona.

„Ačkoli je Policie ČR jednou ze základních složek IZS, neprovádí, vzhledem ke svému hlavnímu poslání záchranné a likvidační práce. Jejím úkolem je zejména zajištění veřejného pořádku a bezpečnosti dopravy k podpoře provádění záchranných a likvidačních prací“ (Smetana, Kratochvílová, 2007, s. 17).

Policie ČR je centrálně řízená organizace v rezortu MV, kdy odpovídá za činnost Policie ČR policejní prezident ministru vnitra. Ministr vnitra jmenuje a odvolává policejního prezidenta se souhlasem vlády. Policejní prezident je nejvyšší představitel v čele Policejního prezidia ČR, kdy tato zároveň nejvyšší organizační složka řídí činnost Policie ČR v rozsahu, jenž umožňuje zákon č. 273/2008 Sb., o Policii ČR. Policejní prezident dále ve své kompetenci navrhuje útvary policie s celostátní působností, které zřizuje posléze ministr vnitra. Útvary zřízené v rámci jednotlivých krajských ředitelství na návrh ředitele krajského ředitelství zřizuje policejní prezident.

Smetana, Kratochvílová (2007, s. 18) dělí základní oblast činnosti do níže uvedených bodů:

- ochrana celospolečenských zájmů a hodnot, zejména zákonnosti, státu, ústavních základů a institucí, zabezpečení nerušeného výkonu funkce všech orgánů moci zákonodárné, výkonné a soudní,
- ochrana fyzických osob, jejich životů a zdraví, lidské důstojnosti, jakož i právnických osob,
- ochrana majetku, a to bez rozdílu jeho vlastníků.

Působení Policie ČR v rámci IZS, při řešení krizových situací a mimořádných událostí a přípravy na ně upravuje konkrétně § 20 zákona č. 273/2008 Sb. Zde zákonodárce z hlediska legitimacy účasti této základní složky IZS vychází např. z ustanovení § 2

téhož zákona, kde se uvádí, že policie slouží veřejnosti. Jejím úkolem je chránit bezpečnost osob a majetku a veřejný pořádek. Z toho je tedy zřejmé, že Policie ČR z hlediska svého postavení v bezpečnostním aparátu státu, má „zajištěnou“ účast v rámci IZS, neboť dle § 4 zákona č. 239/2000 Sb., o IZS a o změně některých zákonů, tvoří jednak základní složku IZS a dále se nepřímo vyžaduje z povahy věci účast Policie ČR, opět např. § 2 písm. b) téhož zákona v podobě definice mimořádné události. Mimo jiné IZS se rozumí koordinovaný postup jeho složek při přípravě na mimořádné události a při provádění záchranných a likvidačních prací.

Z daného důvodu § 20 zákona č. 273/2008 Sb. upravuje působení policie v rámci IZS, při řešení krizových situací a mimořádných událostí a při přípravě na ně, taxativně:

- Plněním úkolů k řešení mimořádných událostí a krizových situací se rozumí i příprava policie na ně.
- Policie jako základní složka integrovaného záchranného systému vykonává v místě provádění záchranných a likvidačních prací úkoly podle tohoto zákona.
- Policista nebo útvar policie se podílí na provádění záchranných a likvidačních prací včetně letecké podpory IZS a letecké podpory v krizových situacích, za předpokladu:

jsou-li k tomu vycvičení a vybavení, je-li to nezbytné pro záchranu života, zdraví nebo majetku a jsou-li k tomu určeni policejním prezidentem.

„Ustanovení reaguje na skutečnost, že policie vedle „běžné“ bezpečnostní činnosti plní úkoly podle tzv. „krizové legislativy“ i v období mimořádné události a také za krizové situace. Řádné plnění úkolů je pak podmíněno i dostatečnou připraveností“ (Škoda, Vavera, Šmerda, 2009, s. 75).

7.2.2 Útvary Policie ČR

V této kapitole jsou zmíněny útvary policie, které lze primárně využít pro potřeby IZS nebo jejichž zaměření tuto účast podmiňuje.

7.2.3 Služba pořádkové policie

Pro potřeby IZS a to zejména z hlediska využitelnosti, spočívá hlavní přínos Policie ČR v pořádkové a dopravní službě, kdy tyto výkonné složky spadají pod jednotlivá krajská ředitelství v podobě Odborů služby pořádkové policie. V případě územních odborů je tato činnost řízena Územním odborem služby pořádkové policie, nebo-li z praxe, zástupcem ředitele konkrétního ředitelství pro vnější službu. Služba pořádkové policie je centrálně řízena Ředitelstvím služby pořádkové policie, které tvoří organizační článek Policejního prezidia České republiky. Zároveň od 1.9.2008 byl do struktury ředitelství začleněn také odbor služební kynologie a hipologie a odbor speciálních potápěčských činností a výcviku.

Služba pořádkové policie, z hlediska využitelnosti pro potřeby IZS, představuje vedle níže zmíněné služby dopravní policie jeden z hlavních pilířů ve vztahu využitelnosti k IZS. Podstata činnosti služby pořádkové policie spočívá v zajištění veřejného pořádku spojeného s bojem proti kriminalitě a v provádění přestupkového a trestního řízení. V neposlední řadě se rámcově podílí nad dohledem v silničním provozu a zajištění jeho bezpečnosti. Z hlediska přímého výkonu služby pořádkové policie je nutné zmínit vedle základních útvarů v podobě obvodních a místních (pouze Praha) oddělení, železničních oddělení i specifické útvary služby pořádkové policie jako např. zásahové jednotky podléhající jednotlivým krajským ředitelstvím, oddělení kynologie, hipologie, speciální pořádkové jednotky, pohotovostní motorizované jednotky, poříční oddělení apod.

7.2.3.1 Dozorčí služba

Stěžejní složkou základních útvarů z hlediska zajištění nepřetržité akceschopnosti daného oddělení je dozorčí služba, která navazuje na činnost operačních středisek územních odborů nebo městského ředitelství (Brno) a krajských ředitelství.

7.2.3.2 Obchůzková služba

Obchůzková služba je faktický výkon služby pořádkové policie v určených úsecích vymezených místní příslušností daných obvodních či místních oddělení, tedy základních útvarů Policie ČR. Ve své podstatě je zaměřena zejména na dohled nad

dodržováním klidu a veřejného pořádku, ochranu života a zdraví občanů, majetku a prevenci proti trestné činnosti spojené s odhalováním přestupků a trestných činů.

7.2.3.3 Hlídková služba

Hlídková služba se provádí v určených úsecích nebo na stanovištích, s totožnými cíli jako v případě obchůzkové služby, kdy tato zejména provádí zákroky vůči osobám dopouštějícím se protiprávního jednání a řeší přestupky.

7.2.4 Služba dopravní policie

Služba dopravní policie, jak již je patrné z názvu, zajišťuje dohled nad bezpečností a plynulostí v dopravě a zabývá se řešením dopravních nehod.

7.2.5 Útvary s celostátní působností

7.2.5.1 Letecká služba

Z hlediska využitelnosti útvarů s celostátní působností pro potřeby IZS přichází v úvahu pouze Letecká služba, která zajišťuje provoz vrtulníkové techniky s předpokládaným nasazením při akcích na záchranu života, tak k odvrácení hrozícího nebezpečí, pátrání po pohřešovaných osobách a nebezpečných pachatelích. Zároveň disponuje speciálním policejním, zásahovým, záchranným a sanitním vybavením, toliko nezbytném jak pro vlastní činnost této složky, tak i pro využitelnost v procesu IZS. (URL₄).

7.2.5.2 Pyrotechnická služba

Využitelnost pyrotechnické služby má z hlediska IZS své opodstatnění u nálezu, identifikace či zneškodnění nástražných výbušných systémů a munice. Zároveň tato služba sdružuje ve své kompetenci Odbor speciálních potápěčských činností a výcviku, který plní úkoly v oblasti organizace, řízení a provádění potápěčských činností a zároveň zajišťuje výcvik potápěčů. Tento odbor metodicky zastřešuje činnost potápěčů při pořičních oddělení jednotlivých krajských ředitelství policie, zásahových jednotek v rámci krajských ředitelství policie a útvaru rychlého nasazení. Využitelnost pro IZS je patrná z předmětu činnosti. (URL₅).

7.2.5.3 Útvary s územně vymezenou působností

Jak již bylo avizováno, Policie ČR disponuje 14 krajskými ředitelstvími, které sdružují v kompetenci územních odborů (v případě Prahy obvodních ředitelství I.-IV. organizačně řízených Krajským ředitelstvím policie hlavního města Prahy) služby pořádkové a dopravní policie, tedy složky nezbytné pro plnění úkolů v rámci IZS. Zároveň tato krajská ředitelství vedle základních útvarů (místní či obvodní oddělení, dopravní inspektorát, oddělení hlídkové služby apod.) disponují v rámci své struktury a to i s ohledem na územní odbory Službou kriminální policie a vyšetřování, která plní úkoly v rámci trestního řízení v podobě odhalování a vyšetřování trestných činů a zjišťování jejich pachatelů. Územní obvod krajského ředitelství je shodný s územním obvodem vyššího územního samosprávného celku (§8 odst. 2 zákona o Policii ČR). Samotná krajská ředitelství jsou organizační složkou státu a účetní jednotkou (§8 odst. 1), kdy financování provozu celé Policie ČR je zajištěno v rámci rozpočtové kapitoly MV a děje se tak ze státního rozpočtu, přičemž příjmy v podobě např. vybraných pokut či správních poplatků na úseku zbraní a střeliva, jsou příjmem státního rozpočtu a jejich výběr kontroluje Ministerstvo financí.

7.3 Vztah k zákonům krizového řízení

7.3.1 Ústavní zákon

7.3.1.1 Zákon č. 110/1998 Sb.

Obsah zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky v platném znění, byl popsán v kapitole „Právní opory pro činnost Policie ČR“. Oblast, která se dotýká Policie ČR v dikci tohoto zákona souvisí s možností vyhlásit krizový stav, kdy Policie ČR následně jako základní složka IZS plní svěřené úkoly.

7.3.2 Zákony

7.3.2.1 Zákon č. 239/2000 Sb.

Zákon č. 239/2000 Sb., o IZS a o změně některých zákonů, v platném znění, vymezuje IZS; určuje složky IZS včetně jejich působnosti, pokud tak nestanoví zvláštní právní předpis; působnost a pravomoc státních orgánů a orgánů územních samosprávných celků; práva a povinnosti právnických a fyzických osob při přípravě na mimořádné

události a při záchranných a likvidačních pracích a při ochraně obyvatelstva před a po dobu vyhlášení stavu nebezpečí, nouzového stavu, stavu ohrožení státu a válečného stavu. Mimořádnou událostí se rozumí „škodlivé působení sil a jevů vyvolaných činností člověka, přírodními vlivy, a také havárie, které ohrožují život, zdraví, majetek nebo životní prostředí a vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací.“

7.3.2.2 Zákon č. 240/2000 Sb.

Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), stanoví působnost a pravomoc státních orgánů a orgánů územních samosprávných celků a práva a povinnosti právnických a fyzických osob při přípravě na krizové situace nevojenského charakteru včetně jejich řešení a při ochraně kritické infrastruktury. V neposlední řadě specifikuje odpovědnost za porušení těchto povinností.

K pojmu krizová situace je nutné uvést, že tato nastává v důsledku mimořádné události velkého rozsahu a v dikci zákona je specifikována jako mimořádná událost, při níž je vyhlášen stav nebezpečí, nouzový stav nebo stav ohrožení státu (dále jen „krizové stavy“). Velký rozsah je chápán v tom smyslu, že není v silách správních úřadů či složek IZS adekvátně reagovat na vzniklé ohrožení. Podle Viláška (2009, s. 25), jenž vychází z ústavního zákona o bezpečnosti a z krizového zákona, krizová situace nastává za předpokladu:

- a) je-li bezprostředně ohrožena svrchovanost, územní celistvost, demokratické základy ČR,
- b) je-li třeba plnit mezinárodní závazky o společné obraně,
- c) je-li ve značném rozsahu ohrožen vnitřní pořádek a bezpečnost,
- d) jsou-li ve značném rozsahu ohroženy životy a zdraví, majetkové hodnoty nebo životní prostředí,
- e) vyplývají-li ohrožení uvedená v písm. c) a d) z živelní pohromy, ekologické nebo průmyslové havárie, nehody nebo jiného obdobného nebezpečí.

Za těchto ohrožení musí být vyhlášen krizový stav.

Z uvedeného je zřejmé, že se jedná jak o situace vojenského charakteru (viz. písm. a,b), tak i o situace nevojenského charakteru (viz. písm. c,d,e). Tomu záměrně podle Viláška (2009, s. 26) odpovídá následující dělení, kdy pro krizové situace nevojenského

charakteru, podmíněno předchozím vznikem krizové situace, se vyhláší stav nebezpečí, nouzový stav nebo stav ohrožení státu. Stav ohrožení státu je typická krizová situace vojenského charakteru, ale může být vyhlášen i v rámci řešení nevojenské krizové situace. Zároveň může být v rámci krizové situace vojenského charakteru vyhlášen krizový stav a to válečný stav.

7.3.2.3 Zákon č. 241/2000 Sb.

Zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů, v platném znění.

7.3.3 Ostatní související právní předpisy

Zákony

- Zákon č. 219/1999 Sb., o zbrojených silách České republiky,
- Zákon č. 59/2006 Sb., o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami nebo chemickými přípravky a o změně zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, v platném znění, a zákona č. 320/2002 Sb., o změně a zrušení některých zákonů v souvislosti s ukončením činnosti okresních úřadů, v platném znění (zákon o prevenci závažných havárií),
- Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), v platném znění.

Nařízení vlády České republiky

- Nařízení vlády č. 462/2000 Sb., k provedení § 27 odst. 8 a § 28 odst. 5 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), v platném znění.

Směrnice Ministerstva vnitra České republiky

- Č.j.: PO-365/IZS-2004, kterou se stanoví jednotná pravidla organizačního uspořádání krizového štábu kraje a obce, jeho uvedení do pohotovosti, vedení dokumentace a některé další podrobnosti.

Vyhlášky

- Vyhláška Ministerstva vnitra č. 247/2001 Sb., o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany,
- Vyhláška Ministerstva vnitra č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému, ve znění vyhlášky č. 249/2003 Sb.,
- Vyhláška Správy státních hmotných rezerv č. 498/2000 Sb., o plánování a provádění hospodářských opatření pro krizové stavy, v platném znění.

Nářízení Ministerstva vnitra České republiky

- č. 18/2008, k zajištění přípravy hospodářských opatření pro krizové stavy a přijetí hospodářských opatření po vyhlášení krizových stavů,
- č. 6/2010, k zajištění plnění úkolů za stavu nebezpečí, nouzového stavu, stavu ohrožení státu a válečného stavu a přípravě na jejich řešení.

Závazné pokyny policejního prezidenta

- č. 27/2008, kterým se upravují úkoly Policie České republiky při přípravě a provádění záchranných a likvidačních prací složkami integrovaného záchranného systému,
- č. 163/2006, k zajištění akceschopnosti Policie České republiky,
- č. 217/2008, kterým se upravuje činnost zásahových jednotek.

Rozkaz policejního prezidenta

- č. 156/2004, kterým se vydává Dohoda o spolupráci mezi Hasičským záchranným sborem České republiky a Policií České republiky.

8 Struktura řízení a velení složek IZS

8.1 Struktura řízení IZS

Budováním IZS je pověřeno MV, jenž deleguje generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR (dále jen „GŘ HZS ČR“), které je organizační složkou státu a zároveň orgánem státní správy.

Linhart (2005, s. 39) samotnou činnost dělí do třech úrovní:

1. centrální,
2. regionální,
3. lokální.

Centrální úroveň tvoří MV, v jehož podřízenosti se nachází GŘ HZS ČR, disponující ústředním operačním a informačním střediskem a dále Bezpečnostní rada státu a Ústřední krizový štáb.

Regionální úroveň je tvořena územními odbory HZS ČR v podřízenosti ředitelství HZS krajů. Kraje disponují krajským operačním a informačním střediskem a jednotlivé územní odbory HZS ČR využívají vlastní operační a informační střediska územního odboru. Samostatnou složku tvoří hejtman kraje, který v rámci IZS disponuje Bezpečnostní radou kraje a Krizovým štábem kraje. Shodné dělení se týká třetího subjektu na regionální úrovni, tj. obce s rozšířenou působností. Ta disponuje jednak Bezpečnostní radou obce s rozšířenou působností a Krizovým štábem obce s rozšířenou působností.

Lokální úroveň je prezentována místem, kde má nezastupitelnou roli velitel zásahu, štáb velitele zásahu a síly a prostředky určené k potlačení, překonání, popř. zmírnění následků. Druhý subjekt zahrnutý do lokální úrovně je obec sama, prezentována starostou příslušné obce, v jejímž správním obvodu došlo či dochází ke krizové situaci a Krizovým štábem obce.

8.2 Struktura řízení IZS v Policii ČR

Problematiku IZS mají ve své pracovní náplni pevné organizační struktury Policie ČR. Centrálně, v podobě Policejního prezidia ČR, oddělení krizového řízení policejního prezidia; na krajské úrovni oddělení (skupina) krizového řízení při jednotlivých krajských ředitelstvích a na územních odborech, obvodních (Praha) a městských (Brno) ředitelství pověřený pracovník krizového řízení.

8.3 Operační a informační střediska složek IZS

Samotnou kapitolou činnosti v rámci struktury IZS jsou operační střediska základních složek IZS, která primárně přijímají žádosti občanů a vyhodnocují jejich naléhavost. Jde ve své podstatě o státem zřízenou pomoc v nouzi, která je dostupná prostřednictvím tísňových čísel 150 pro HZS ČR, 155 pro Zdravotnickou záchrannou službu, 158 pro Policii ČR a 112 pro mezinárodní tísňové číslo volání. Výše uvedená činnost má svoji oporu v zákoně o IZS, konkrétně v § 4 odst. 4.

HZS ČR zřizuje operační a informační středisko (dále jen „OPIS“) na dvou úrovních, jednak při Ministerstvu vnitra, konkrétně GŘ HZS ČR a dále operační střediska při HZS krajů jako své organizační články.

Činnost těchto operačních středisek souvisí s plněním úkolů jednotek požární ochrany ve smyslu zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů a je upravena vyhláškou o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany. Co se týče Zdravotnické záchranné služby (dále jen „ZZS“) je operační středisko chápáno jako organizační součást územních středisek ZZS. Zároveň nepřetržitě řídí činnost výjezdových skupin ZZS a organizují veškerou neodkladnou přednemocniční péči ve své spádové oblasti. V neposlední řadě jsou tu operační střediska Policie ČR, kdy samotná činnost je upravena interními akty řízení a náplní těchto středisek je primárně zajistit organizaci, řízení a koordinaci výkonu služby s ohledem na stupeň řízení.

Ve smyslu zákona o IZS dle § 5, odst. 1, jsou stálými orgány pro koordinaci složek IZS OPIS IZS, kterými jsou operační střediska HZS kraje a OPIS MV- GŘ HZS ČR.

Fiala, Vilášek (2010, s. 113) operační střediska člení podle:

- druhu,
- územní působnosti.

Podle druhu rozeznáváme:

- samostatné, to je takové, která příslušná složka IZS provozuje samostatně ve vlastním objektu s využitím vlastních síl a zdrojů; tento druh operačních středisek je v České republice v současné době nejrozšířenější,
- prostorově sdružené je takové, kdy v jednom společném prostoru vyvíjí činnost dvě nebo více středisek na sobě nezávisle na základě příslušné součinnostní dohody,
- systémově sdružené je charakterizováno společnými operátory a univerzálními komunikačními a informačními technologiemi.

Podle územní působnosti rozeznáváme:

- místní (např. HZS podniku),
- územní (např. Policie ČR, územní odbory HZS),
- krajská (regionální) (např. OPIS HZS kraje, krajské správy Policie ČR),
- celostátní (např. OPIS MV - GŘ HZS ČR).

„V současné době provozují v České republice základní a ostatní složky IZS více než 260 operačních středisek a jejich provoz zabezpečuje přes 2000 pracovníků.“ (Fiala, Vilášek, 2010, s 114).

8.4 Velitel zásahu

Ve vztahu k postavení a plnění úkolů Policie ČR v rámci IZS je nutné na tomto místě zmínit úlohu velitele zásahu, neboť z konkrétní povahy mimořádné události či záchranných a likvidačních prací se nevyklučuje (§ 19 odst. 2 zákona o IZS) účast příslušníka Policie ČR na této specifické funkci.

8.4.1 Postavení, oprávnění a úkoly

Postavení a úkoly velitele zásahu upravuje § 19 zák. č. 239/2000 sb. o IZS a o změně některých zákonů.

Koordinací záchranných a likvidačních prací v místě nasazení složek IZS je pověřen velitel zásahu. Zároveň rozhoduje s ohledem na závažnost mimořádné události o stanovení stupně poplachu dle příslušného poplachového plánu IZS. Pokud zvláštní předpis nestanoví jinak, je velitelem zásahu velitel jednotky požární ochrany nebo příslušný funkcionář HZS s právem přednostního velení.

Přednostní velení v rámci HZS a jednotek požární ochrany upravuje § 13 vyhlášky č. 22/1996 Sb., kterou se upravují podrobnosti o úkolech jednotek požární ochrany, stanoví se činnost osob zúčastněných na jejich plnění a zásady velení při zásahu.

Zde platí, pokud na místě zásahu není ustanoven velitel řídí součinnost těchto složek velitel nebo vedoucí zasahujících sil a prostředků složky IZS, která v místě zásahu provádí převažující činnost.

Velitel zásahu je při provádění záchranných a likvidačních prací oprávněn v dikci zákona o IZS:

- zakázat nebo omezit vstup osob na místo zásahu a nařídít, aby místo zásahu opustila osoba, jejíž přítomnost není potřebná, nařídít evakuaci osob, popřípadě stanovit i jiná dočasná omezení k ochraně života, zdraví, majetku a životního prostředí a vyzvat osobu, která se nepodřídí stanoveným omezením, aby prokázala svoji totožnost; tato osoba je povinna výzvě vyhovět,
- nařídít bezodkladné provádění nebo odstraňování staveb, terénních úprav za účelem zmírnění nebo odvrácení rizik vzniklých mimořádnou událostí,
- vyzvat právnické osoby nebo fyzické osoby k poskytnutí osobní nebo věcné pomoci,
- zřídit štáb velitele zásahu jako svůj výkonný orgán a určit náčelníka a členy štábu. Členy štábu jsou zejména velitelé a vedoucí složek integrovaného záchranného systému. Členy tohoto štábu mohou být dále fyzické osoby a zástupci právnických osob, se kterými složky integrovaného záchranného systému spolupracují nebo které poskytují osobní nebo věcnou pomoc,

- rozdělit místo zásahu na sektory, popřípadě úseky a stanovit jejich velitele, kterým je oprávněn ukládat úkoly a rozhodovat o přidělování sil a prostředků do podřízenosti velitelů sektorů a úseků.

K shora citovanému je nutné zmínit, že uvedené pravomoci obsažené v zákoně o IZS se vztahují pouze k místu zásahu a tedy jsou s ohledem na kritickou situaci co do pravomoci značně rozsáhlé, což samo o sobě vyplývá z nutnosti bezprostředního jednání zejména při záchraně osob.

8.4.1.1 Plní

Velitel zásahu plní úkoly plynoucí z § 3 odst. 3 vyhlášky MV č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení IZS:

- organizuje záchranné a likvidační práce s ohledem na zásady koordinace složek a po konzultaci s vedoucími složek stanoví celkový postup provedení záchranných a likvidačních prací; při tom vychází z typové činnosti složek při společném zásahu (§ 18),
- zajišťuje součinnost mezi jednotlivými vedoucími složek, včetně označení velitele zásahu, náčelníka a členy štábu velitele zásahu a vedoucího složky (§ 4),
- ukládá příkazy (§4 odst. 6 zákona o IZS) vedoucím složek; síly a prostředky složek nadále podléhají vedoucím složek,
- organizuje členění místa zásahu (§ 5),
- stanovuje v místě zásahu svého nástupce pro případ předání funkce velitele zásahu,
- organizuje spojení mezi místem zásahu a územně příslušným operačním a informačním střediskem při předávání informací (§ 6),
- vyhlašuje nebo upřesňuje pro místo zásahu odpovídající stupeň poplachu územně příslušného poplachového plánu IZS,
- povolává potřebné množství sil a prostředků složek na místo zásahu prostřednictvím územně příslušného operačního a informačního střediska,

- organizuje součinnost složek s ostatními právníckými a fyzickými osobami poskytujícími osobní a věcnou pomoc, se správními úřady, s orgány obcí a jejich organizačními složkami (§19 odst. 3 písm. b) zákona o IZS).

8.4.1.2 Řídí

Velitel zásahu řídí dle § 3 odst. 4 vyhlášky MV č. 328/2001 Sb.,

- osoby, které určil do funkcí, například náčelníka štábu velitele zásahu, velitele průzkumné skupiny, velitele sektoru, velitele úseku,
- vedoucí složek, vyjma těch, kteří jsou pod přímým velením velitele sektoru nebo velitele úseku.

8.4.1.3 Odvolává

Velitel zásahu odvolává:

- osobu, kterou určil do funkce, pokud neplní nebo nemůže plnit úkoly; za odvolané jmenuje jejich nástupce po konzultaci s přímým nadřízeným odvolaného v místě zásahu,
- složku, která neplní nebo nemůže plnit svoje úkoly anebo pokud její síly a prostředky nejsou v místě zásahu potřebné.

8.4.1.4 Indispozice

Indispozice velitele zásahu je upravena § 3 odst. 6 shora uvedené vyhlášky.

V případě, že velitel zásahu nemůže vykonávat svoje oprávnění a plnit povinnosti, stává se velitelem zásahu:

- nástupce, kterého určil v místě zásahu předem,
- jiný vedoucí složky, která provádí v místě zásahu převažující činnost,
- zástupce odpovědného orgánu jemuž s ohledem na druh mimořádné události přísluší řízení záchranných a likvidačních prací.

„Ve zprávě o zásahu se pak zaznamená čas změny velitele zásahu, jeho jméno a příjmení“ (Šenovský, Adamec, Hanuška, 2005, s. 100).

8.4.1.5 Místo zásahu

Místo zásahu specifikuje § 5 vyhlášky MV č. 328/2001 Sb.

Velitel zásahu podle rozsahu mimořádné události, potřeb koordinace záchranných a likvidačních prací organizačně člení místo zásahu na:

- vnější zónu pro uzavření místa zásahu,
- nebezpečnou zónu s charakteristickým nebezpečím v místě zásahu,
- nástupní prostor,
- týlový prostor,
- dekontaminační prostor,
- prostor pro poskytnutí zdravotní péče osob postižených mimořádnou událostí,
- shromaždiště evakuovaných,
- prostor pro náhradní ustájení evakuovaných nebo zachráněných zvířat, popřípadě též poskytnutí veterinární péče,
- prostor pro umístění a identifikaci obětí,
- prostor předpokládaného šíření mimořádné události,
- úsek a sektor, přičemž úsekem se rozumí část místa zásahu, kde složky provádí záchranné a likvidační práce, a sektorem se rozumí několik úseků.

Zároveň je velitel zásahu povinen stanovit místo pro:

- velitelské stanoviště,
- stanoviště štábu velitele zásahu,
- informování sdělovacích prostředků,

- informování o osobách postižených mimořádnou událostí.

8.4.1.6 Označení

Označení velitele zásahu, tak i náčelníka a členů štábu, upravuje § 4, odst. 3 vyhlášky MV č. 328/2001 Sb., přičemž konkrétní podoba označení je zakomponována v § 29 vyhlášky MV č. 247/2001 Sb., o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany. Zde je nutné uvést, že z hlediska této právní úpravy se vychází z předpokladu, že velitelem zásahu s přednostním právem velení bude příslušník HZS ČR, kdy § 29 předmětné vyhlášky zní „označení hasičů při zásahu“. Označení zajišťuje HZS ČR. Velitel by tedy měl mít vestu s nápisem "Velitel zásahu" nebo červenou páskou s nápisem "VZ" na levé paži. Na možnou účast Policie ČR jako jedné ze základních složek IZS pamatuje opětovně § 4 odst. 4 vyhlášky MV č. 328/2001 Sb., tedy: vedoucí složky (Policie ČR) je v místě zásahu označen reflexní vestou nebo rukávovou páskou. Toto označení vyjadřuje také jeho příslušnost ke složce. Každá složka si zabezpečuje označení sama.

8.5 Součinnost mezi vedoucími složek integrovaného záchranného systému při společném zásahu

Součinnost mezi vedoucími složek IZS při společném zásahu je zajišťována ve smyslu ust. § 4 vyhlášky MV č. 238/2001, o některých podrobnostech zabezpečení IZS, prostřednictvím:

- velitele zásahu,
- velitele sektoru nebo velitele úseku, jejichž úkoly jsou ve vztahu k řízení součinnosti složek obdobné jako ve vyhlášce MV č. 247/2001 Sb., o organizaci či činnosti jednotek požární ochrany (§ 27),
- štábu velitele zásahu, jehož vnitřní struktura je stanovena shodnou vyhláškou (§ 23),
- spojení.

Z hlediska přítomnosti vedoucích jednotlivých složek IZS při společném zásahu, tedy i možné přítomnosti složky Policie ČR, vyplývá pro takto stanovené vedoucí povinnost obsažená v § 4 výše uvedené vyhlášky MV informovat a podávat hlášení veliteli zásahu.

8.5.1 Vedoucí složky IZS

- ohlašuje veliteli zásahu svoji přítomnost, množství sil a prostředků složky ihned poté, co se dostaví na místo zásahu,
- podřizuje se příkazům velitele zásahu, popřípadě velení velitele úseku nebo velitele sektoru (dále jen "nadřízený"), podává mu informace o plnění úkolů a o situaci v místě svého nasazení; v případě bezprostředního ohrožení života sil je oprávněn změnit rozhodnutí nadřízených,
- předává řízení složky po dobu nepřítomnosti nástupci,
- oznamuje nadřízenému vznik situace, kdy hrozí bezprostřední ohrožení zdraví a života sil složek, a činí neodkladná opatření k ochraně jejich životů a zdraví,
- předává veliteli zásahu potřebné podklady pro zpracování zprávy o zásahu.

8.6 Dohody o poskytnutí pomoci v rámci IZS

Dohody o poskytnutí pomoci upravuje konkrétně § 21 zákona č. 239/2000 Sb., o IZS a § 15 vyhlášky MV č. 328/2001, o některých podrobnostech zabezpečení IZS.

IZS umožňuje uzavírat dohody o poskytnutí pomoci dvěma způsoby:

- předem, to umožňuje zákon o IZS,
- při záchranných a likvidačních pracích a to jak podle zákona o IZS, tak i výše uvedené vyhlášky MV.

Obsahem dohod o poskytnutí pomoci je pokryt zejména způsob a rozsah osobní nebo věcné pomoci pro potřeby záchranných a likvidačních prací.

Pro zabezpečení jednotného postupu při uzavírání dohod o poskytnutí pomoci v rámci IZS byl v roce 2003 MV-GŘ HZS ČR vydán pokyn, že organizační složky HZS ČR uzavírají tyto dohody o:

- plánované pomoci na vyžádání,
- poskytnutí osobní nebo věcné pomoci,

- součinnosti složek IZS,
- spolupráci.

K Policii ČR se vztahují zejména dohody o plánované pomoci na vyžádání, kdy MV-GŘ HZS ČR nebo HZS krajů tyto specifické dohody uzavírá se subjekty, reprezentujícími ostatní složky IZS, tedy i Policii ČR. Plánovanou pomocí je chápán předem dohodnutý způsob poskytnutí pomoci při provádění záchranných a likvidačních prací. Druhým způsobem dohody, ve které může být zakomponována Policie ČR, jako základní složka IZS, je dohoda o součinnosti složek IZS, kterou uzavírají MV-GŘ HZS ČR nebo HZS krajů a tyto dohody postihují zejména závazky smluvních stran z hlediska např. zpracování typových činností složek IZS při společném zásahu, dokumentační připravenost apod. Okrajově se Policie ČR dotýkají dohody o spolupráci, které opět uzavírají MV-GŘ HZS ČR nebo HZS krajů, přičemž se tyto obsahově týkají závazku smluvních stran např. v oblasti vzdělávací činnosti, havarijního plánování atd., které přímo nesouvisí s prováděním záchranných a likvidačních prací a s realizací opatření vedoucí k ochraně obyvatelstva. Posledním způsobem dohody je dohoda o poskytnutí osobní nebo věcné pomoci, které uzavírá HZS kraje s právníky a fyzickými osobami nebo s organizačními složkami státu, které nejsou ostatními složkami IZS. Opět obsahově postihují předem sjednání způsobu poskytnutí pomoci a rozsah osobní a věcné pomoci při provádění záchranných a likvidačních prací a při samotné realizaci opatření ochrany obyvatelstva.

8.7 Krizové plány

Krizový plán je souhrn krizových opatření a postupů k řešení krizových situací. Povinnost vypracovat krizový plán ukládá ve své dikci Krizový zákon, konkrétně v § 9 odst. 2 písm. b, přičemž tímto úkolem jsou pověřena ministerstva a jiné ústřední správní úřady zajišťující připravenost na řešení krizových situací v jejich působnosti. Zároveň se povinnost vypracovat krizový plán podle Krizového zákona vztahuje kromě ministerstev a jiných ústředních správních úřadů na Českou národní banku (§ 13); HZS krajů, které zpracovávají krizové plány krajů (§ 15a); Kancelář Poslanecké sněmovny; Kancelář Senátu; Kancelář prezidenta republiky; Nejvyšší kontrolní úřad; Úřad pro zahraniční styky a informace a Bezpečnostní informační službu. Uvedené subjekty

zpracovávají svůj krizový plán, který schvaluje v případě Kanceláře Poslanecké sněmovny, Kanceláře Senátu a Kanceláře prezidenta republiky jejich vedoucí, v případě Nejvyššího kontrolního úřadu jeho prezident a v případě Úřadu pro zahraniční styky a informace a Bezpečnostní informační služby jejich ředitelé (§ 28 odst. 2).

Krizový plán musí obsahovat základní plánovací, výkazové a další dokumenty stanovující opatření a postupy, kterými jsou plněny úkoly při hrozbě vzniku nebo po vzniku krizové situace. Samotný krizový plán schvaluje ministr nebo vedoucí jiného ústředního správního úřadu.

Krizový plán se vztahuje k řešení krizovým situací a samotná realizace je podmíněna zpravidla vyhlášením některého krizového stavu.

To, co musí obsahovat krizový plán je obsaženo v § 15 nařízení vlády č. 462/2000 Sb., ve znění nařízení vlády č. 36/2003 Sb. Zde se krizový plán skládá ze základní, operativní a pomocné části.

8.7.1 Základní část obsahuje

- vymezení působnosti, odpovědnosti a úkolů správních úřadů a jiných státních orgánů a orgánů samosprávy, kterým zákon ukládá povinnost zpracovat krizový plán ve vztahu ke konkrétnímu území,
- charakteristiku organizace krizového řízení,
- přehled možných zdrojů rizik a analýzy ohrožení,
- přehled právnických osob a podnikajících fyzických osob, které zajišťují plnění opatření vyplývajících z krizového plánu.

8.7.2 Operativní část obsahuje

- přehled krizových opatření a způsob zajištění jejich provedení,
- plán nezbytných dodávek zpracovaný podle zvláštního právního předpisu, např. § 2 odst. 1 písm. c zákona č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů,

- způsob plnění regulačních opatření podle zvláštních právních předpisů, opět zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů,
- přehled spojení na subjekty podílející se na připravenosti na krizové situace a jejich řešení,
- rozpracování typových plánů na postupy pro řešení konkrétních druhů hrozících krizových situací identifikovaných v analýze ohrožení,
- přehled povodňových a havarijních plánů zpracovávaných podle zvláštních právních předpisů (např. vodní zákon) a další operační plány, využitelných při řešení krizových situací, zejména v podobě postupu, zásad, opatření, sil, prostředků a plánů nasazení a zabezpečení.

8.7.3 Pomocná část obsahuje

- přehled právních předpisů využitelných při přípravě na krizové situace a jejich řešení,
- zásady manipulace s krizovým plánem,
- geografické podklady,
- další dokumenty související s připraveností na krizové situace a jejich řešením.

8.7.4 Krizový plán kraje

Určené obce rozpracovávají krizový plán kraje, toliko určený pro činnost krizového štábu kraje řízeného hejtmánem. Zpracováním jsou pověřeny orgány krizového řízení HZS krajů, které jsou oprávněny (§ 15 odst. 3 krizového zákona) za účelem přípravy na krizové situace vyžadovat, shromažďovat a evidovat údaje nezbytné pro rozpracování krizových plánů. Zároveň je HZS kraje oprávněn k tomu, že může ukládat určeným obcím povinnost rozpracovat vybrané úkoly krizového plánu kraje, které zpracoval a za předpokladu schválení ze strany hejtmána a opačně obcím může poskytovat podklady nezbytné pro rozpracování úkolů krizového plánu obce. Krizový plán posléze projedná bezpečnostní rada kraje, která se orientuje zejména na zaměření a rozsah plánu kraje, koordinaci zpracování plánu kompetentními osobami, rozsah spolupráce s dalšími subjekty, pravidla manipulace s krizovým plánem apod.

8.7.5 Plán krizové připravenosti

Plán krizové připravenosti se týká pouze právnických a podnikajících fyzických osob.

Krizový zákon ukládá (§ 29) právnickým a podnikajícím fyzickým osobám ve vztahu při přípravě na krizové situace povinnost podílet se na zpracování krizových plánů. Za předpokladu, že jde o právnické osoby nebo podnikající fyzické osoby, které zajišťují plnění opatření vyplývajících z krizového plánu, jsou tyto osoby dále povinny zpracovávat tzv. plány krizové připravenosti. Plánem krizové připravenosti se tedy rozumí příprava konkrétní právnické osoby nebo podnikající fyzické osoby k řešení krizových situací.

8.7.6 Plán krizové připravenosti subjektů kritické infrastruktury

Zde se setkáváme se dvěma pojmy, které je nutné nejprve osvětlit a to s prvkem a subjektem kritické infrastruktury. Pod prvkem kritické infrastruktury chápeme podle krizového zákona (§ 2 písm. i) zejména stavbu, zařízení, prostředek nebo veřejnou infrastrukturu podle stavebního zákona (zákon č. 183/2006 Sb.), určených podle průřezových a odvětvových kritérií. Subjektem kritické infrastruktury (§ 2 písm. k) je provozovatel prvku kritické infrastruktury, který odpovídá za ochranu prvku kritické infrastruktury a proto je povinen vypracovat plán krizové připravenosti subjektu kritické infrastruktury. Dále umožnit příslušnému ministerstvu nebo jinému ústřednímu správnímu úřadu vykonání kontroly plánu včetně umožnění vstupu na pozemek a do prostor, kde se prvek kritické infrastruktury nachází a rovněž oznámit změnu mající vliv na určení prvku kritické infrastruktury, zejména trvalé zastavení provozu, ukončení činnosti, restrukturalizaci.

V plánu krizové připravenosti subjektu kritické infrastruktury jsou identifikována možná ohrožení funkce prvku kritické infrastruktury a stanovena opatření na jeho ochranu.

8.8 Havarijní plány

Havarijní plány jsou určeny k podpoře při provádění záchranných a likvidačních prací na území kraje, resp. jeho části, a to pro mimořádné situace bez vyhlášení krizového stavu. Zároveň jsou zpracovány tak, aby byla zde dána možnost využitelnosti jako součásti krizového plánu. Problematiku havarijního plánování obecně řeší zákon o IZS.

Havarijní plán kraje se skládá z informační části, operativní části a plánů konkrétních činností, kdy toto dělení je obsaženo v příloze č. 1 vyhlášky MV č. 328/2001 Sb.

8.8.1 Informační část obsahuje

- charakteristiku kraje z hlediska geografie, demografie, klimatu, hydrologie a infrastruktury
- pro jednotlivé druhy mimořádných událostí se uvedou skutečnosti zjištěné analýzou možného vzniku mimořádných událostí, např. místo, pravděpodobnost rozsah, předpokládané škody atd.
- při možnosti vzniku jednoho druhu mimořádné události na více místech území kraje se podrobně popíše nejvíce nebezpečná varianta, u ostatních se uvedou pouze odlišnosti a specifika.

8.8.2 Operativní část obsahuje

- Síly a prostředky pro záchranné a likvidační práce se s ohledem na pomoc vyžadovanou podle § 20 odst. 1,2 zákona o IZS uvedou jen tehdy, pokud nejsou zahrnuty v poplachových plánech, kdy poplachový plán kraje se k havarijnímu plánu kraje přiloží. U sil a prostředků pro záchranné a likvidační práce, které nejsou zahrnuty v poplachovém plánu kraje se uvádí bližší specifika v podobě počtu sil a prostředků, způsob povolání těchto sil, odpovědnost.

8.8.3 Druhy plánů konkrétních činností

- Zde se jedná o čtrnáct plánů konkrétních činností pro provádění záchranných a likvidačních prací, tj. vyrozumění, traumatologický, varování obyvatelstva, ukrytí

obyvatelstva, individuální ochrany obyvatelstva, evakuace obyvatelstva, nouzového přežití obyvatelstva, monitorování, pohotovostní plán veterinárních opatření, veřejného pořádku a bezpečnosti, ochrany kulturních památek, hygienických a protiepidemických opatření, komunikace s veřejností a hromadnými informačními prostředky, odstranění odpadů.

8.8.4 Vnější havarijní plán

Vnější havarijní plán upravuje společně s předmětnou vyhláškou zákon č. 59/2006 Sb., o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami nebo chemickými přípravky a o změně zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 320/2002 Sb., o změně a zrušení některých zákonů v souvislosti s ukončením činnosti okresních úřadů, ve znění pozdějších předpisů, kdy tento se týká provádění záchranných a likvidačních prací v případě jaderných zařízení nebo pracovišť IV. kategorie a objektů a zařízení, u kterých hrozí možnost vzniku havárie způsobené nebezpečnými látkami a přípravky.

Podstatou vnějšího havarijního plánu je to, že tento se zpracovává na území, které je ohraničeno tzv. zónou havarijního plánování, která představuje zónu mimo konkrétní areál vlastního podniku. Z daného důvodu se hovoří o této skutečnosti, z pohledu podniku, jako o vnějším havarijním plánu. Struktura vnějšího havarijního plánu odpovídá struktuře havarijního plánu kraje, tedy obsahuje informační část, operativní část a plány konkrétních činností, kdy toto dělení je shodně obsaženo v příloze č. 2 vyhlášky MV č. 328/2001 Sb.

8.8.5 Ústřední poplachový plán IZS

MV na základě § 7 odst. 2, písm. c) zákona o IZS, zpracovává a vede ústřední poplachový plán IZS prostřednictvím operačního a informačního střediska MV-GŘ HZS ČR. Kdy uplatnit ústřední poplachový plán vymezuje § 20 odst. 1 výše uvedeného zákona a děje se tak na centrální úrovni koordinace záchranných a likvidačních prací,

cestou MV – GŘ HZS ČR. Ústřední poplachový plán se použije ve smyslu § 19 odst. 2 vyhlášky MV č. 328/2001 Sb., tehdy:

- mimořádná událost přesahuje státní hranice ČR a je nutná koordinace záchranných a likvidačních prací nad rámec příhraničních styků,
- mimořádná událost přesahuje území kraje a velitel zásahu vyhlásil nejvyšší stupeň poplachu,
- o tuto koordinaci požádá velitel zásahu, starosta obce s rozšířenou působností nebo hejtman.

8.8.6 Územně příslušný poplachový plán

HZS kraje zpracovává a vede poplachový plán IZS kraje, jenž je chápán jako požární poplachový plán kraje. Je vydáván v podobě nařízení kraje a je uložen na územně příslušném operačním a informačním středisku, které zajišťuje i jeho pravidelnou aktualizaci. Poplachové plány slouží zejména k hodnocení mimořádné události:

- co do velikosti, potřeby sil a prostředků,
- k registraci sil a prostředků složek IZS a možné osobní a věcné pomoci v daném kraji,
- k povolání složek IZS s ohledem na stupeň vyhlášeného poplachu,
- k vyžádání pomoci pro postižené území hejtmanem, starostou obce s rozšířenou působností nebo velitelem zásahu.

Hejtman a starosta obce s rozšířenou působností vyžadují pomoc na základě § 20 odst. 2 zákona o IZS podle příslušného poplachového plánu IZS. Tuto i další pomoc vyžadují prostřednictvím operačního a informačního střediska IZS kraje.

Velitel zásahu vyžaduje pomoc podle shodného ustanovení (§ 20 odst. 3) přímo u velitelů a vedoucích složek IZS na místě zásahu, v ostatních případech vyžaduje pomoc prostřednictvím místně příslušného operačního a informačního střediska IZS.

8.9 Stupeň poplachu

Z hlediska poplachového plánu rozeznáváme dle §§ 21,22,23 a 24 zákona o IZS čtyři stupně poplachů, kdy čtvrtý stupeň poplachu nese označení zvláštní. Jedná se o stupeň nejvyšší. Podstata vyhlášení jednotlivých stupňů je zejména odvislá, jak uvádí Šenovský, Adamec, Hanuška (2007, s. 80-81), od počtu osob, které jsou mimořádnou událostí zasaženy a rozlohou území, které je mimořádnou událostí postiženo.

- První stupeň poplachu – jednotlivci, do 500 m²
- Druhý stupeň poplachu – do 100 osob, nad 10 000 m²
- Třetí stupeň poplachu – nad 100, nejvýše 1000 osob, do 1 km²
- Zvláštní stupeň poplachu – nad 1000 osob, nad 1 km²

8.10 Typové činnosti složek při společném zásahu

O typových činnostech složek při společném zásahu hovoří § 18 vyhlášky MV č. 328/2001 Sb., kdy tyto jsou vydávány MV – GŘ HZS ČR a obsahují postup složek při záchranných a likvidačních pracích s ohledem na druh a charakter mimořádné události.

Z hlediska využitelnosti Policie ČR, jako základní složky IZS, zahrnují tyto činnosti ve svém kontextu konkrétní typové činnosti v podobě jednak Listu Policie ČR, kde jsou uvedeny postupy a úkoly v případě konkrétní krizové situace a dále ve Společném listu složek IZS z hlediska vyčlenění sil ze strany Policie ČR. Samotný dokument je označen jako Katalog typových činností složek IZS. Gestorem je MV – GŘ HZS ČR. Typové činnosti zahrnují 11 konkrétních činností, u kterých se předpokládá součinnost základních složek IZS. Policie ČR působí nezastupitelně větší či menší měrou ve všech 11 případech a zde je jejich výčet (URL₆):

8.10.1 Uskutečněné a ověřené použití radiologické zbraně

Úkoly příslušníků policie povoláných na vyžádání velitelem zásahu, při záchranných pracích v místě zásahu, spočívají v prohlídce místa výbuchu, zejména ve vyloučení možnosti aktivní výbušniny a za předpokladu výskytu, její zneškodnění. Dále uzávěrou předběžné ochranné zóny a vnější zóny a zabezpečení režimu pohybu osob, vozidel v rámci vytyčeného prostoru včetně regulace dopravy v okolí. V neposlední řadě uzavřením prostorů určených pro dekontaminaci a komunikací k těmto vedoucím.

V souvislosti s výše uvedeným zároveň plní povinnosti vyplývající ze zákona o Policii ČR zejména, chrání bezpečnost osob a majetku, udržuje veřejný pořádek, dohlíží na bezpečnost a plynulost silničního provozu atd.

8.10.2 Demonstrování úmyslu sebevraždy

Demonstrování úmyslu sebevraždy z povahy věci přímo vyžaduje ustanovení velitele zásahu z řad příslušníků Policie ČR. Úkoly spočívají v uzavření místa zásahu na hranici vnější zóny a vyžaduje-li to situace, stanovit hranici nebezpečné zóny (např. rozsah exploze, zóna možného dopadu atd); v získávání operativní informace nutné k zdárnému dokončení zásahu; v zajištění povolání osob a dalších složek IZS, jejichž přítomnost se jeví jako nezbytná; v zajištění činnosti dokumentační skupiny ustanovené velitelem zásahu. Zároveň se snaží s dotčeným či dotčenými vyjednávat cestou vyjednávače či týmu. V neposlední řadě poskytuje posttraumatickou péči zúčastněným dle situace nebo na vyžádání.

8.10.3 Oznámení o uložení nebo nálezů výbušniny nebo nástražného výbušného systému (dále jen „NVS“)

Jedná se opětovně o činnost, která připouští ustanovení velitele zásahu z řad příslušníků Policie ČR za předpokladu, že „převažuje“ činnost zaměřená na zneškodnění NVS, výbušniny nebo munice. Společnému velení složek IZS podléhají pouze ty síly a prostředky, které jsou využity k zabezpečení nebo provedení záchranných a likvidačních prací. Souběžně s tím probíhá samostatné řízení o trestných činech prováděné orgány činnými v trestním řízení. Místo nálezů se člení na 2 sektory, kdy 1. sektor zahrnuje nebezpečnou zónu s charakteristickým nebezpečím a provádí se zde vnitřní uzávěra. Velitelem 1. sektoru je příslušník Policie ČR. 2. sektor zahrnuje vnější zónu, kde se provádí vnější uzávěra a velitelem je příslušník HZS ČR či velitel jednotek požární ochrany. Příslušník Policie ČR (pyrotechnik) provádí tzv. průzkum za účelem zjištění co nejvíce dostupných informací vyplývajících z konkrétní hrozby. Tento průzkum zahrnuje bezpečnostní pyrotechnickou prohlídku. Dále zajistí dokumentaci místa zásahu; ověřuje přítomnost chemického, biologického, radiologického nebo jaderného materiálu; zajistí uzávěru komunikace, která je určena pro odvoz zdroje

výbuchu; případně povolává kompetentní osoby k úspěšnému dokončení zásahu. Policie ČR zajišťuje uzávěru i vnější zóny včetně režimového opatření, případně využije strážníky obecní policie, kteří se řídí pokyny příslušníka Policie ČR. Zároveň reguluje dopravu či tuto uzavírá nebo odklání včetně zajištění uzávěry komunikace určené pro odvoz zdroje výbuchu.

8.10.4 Letecké nehody

Stěžejní činnost Policie ČR spočívá v případě letecké nehody v uzávěře vnější zóny a regulaci pohybu osob do a ze zóny; zajišťuje dopravní uzávěru prostorů včetně komunikací, které je spojují s místem zásahu; kontroluje místo letecké nehody z důvodu možné existence výbušniny a zajišťuje její zneškodnění; identifikuje případné oběti a následně vyrozumívá pozůstalé. V případě vnější uzávěry lze využít pro výše uvedenou činnost strážníky obecní policie podléhající velení příslušníka Policie ČR.

8.10.5 Nález předmětu s podezřením na přítomnost B-agens nebo toxinů

Policie ČR v případě podezření na přítomnost B-agens nebo toxinů na místě zásahu plní úkoly, které vedou v zajištění bezpečnosti osob a majetku; spolupůsobí při zajištění veřejného pořádku a činí kroky k jeho obnově; zajišťuje náhradní přepravu orgánů veřejného zdraví; dohlíží na bezpečnost a plynulost silničního provozu a monitoruje situaci v dopravě; poskytuje obyvatelstvu nezbytné informace o mimořádné události včetně dopravy; zajišťuje uzávěru zóny a regulaci pohybu osob do a ze zóny; zřizuje stanoviště pro evidenci osob přicházejících z nebezpečné zóny. Společnému velení složek IZS podléhají pouze ty síly a prostředky Policie ČR, které jsou využity k zabezpečení nebo provedení záchranných a likvidačních prací. Souběžně s tím probíhá samostatné řízení o trestných činech v kompetenci Policie ČR.

8.10.6 Technoparty

Typová činnost „technoparty“ z hlediska nasazení základních složek IZS, tedy i Policie ČR, je podmíněna vznikem mimořádné události a s tím spojeným prováděním záchranných a likvidačních prací. Policie ČR mimo působnost zákona o IZS

zabezpečuje veřejný pořádek v průběhu technoparty v čele s velitelem policejního opatření. V případě vzniku mimořádné události v průběhu technoparty jsou velitelem policejního opatření vyčleněny síly a prostředky Policie ČR pro podporu provádění záchranných a likvidačních prací.

8.10.7 Záchrana pohřešovaných osob – pátrací akce v terénu

Tato typová činnost je velmi specifická co do úkolů, tak i nasazení prostředků a sil Policie ČR. Policie ČR plní úkoly, které spočívají zejména v získání relevantních informací o místě pohybu pohřešované osoby; vytyčuje prostor pátrání a odpovídá za soustředění dostatečných sil a prostředků složek IZS nutných k pokrytí; koordinuje zásah; zajišťuje nepřetržité nasazení sil a prostředků IZS tak, aby systematicky byl zmenšován prostor pátrání. V případě pátrání nastávají dvě varianty a to nález živé osoby, kdy zajišťuje první a následně lékařskou pomoc, přepravu osoby do bezpečí, vyrozumění rodiče či opatrovníka o nalezení osoby. V opačném případě činí kroky k nalezení „alespoň“ tělesných ostatků pohřešované osoby, zajišťuje prvotní identifikaci, zjišťuje možnou míru cizího zavinění s ohledem na příčinu úmrtí.

8.10.8 Dopravní nehoda

Úkoly již vyplývají z povahy této typové činnosti. Policie ČR zejména reguluje dopravu v místě záchranných a likvidačních prací; podílí se dle potřeby na první pomoci zraněným osobám; vede nezávisle na činnosti složek IZS vyšetřování, kdy dokumentuje místo, zajišťuje stopy; činí opatření k obnově bezpečnosti a plynulosti silničního provozu; zajišťuje veřejný pořádek na místě zásahu; provádí případnou uzávěru a s tím spojenou realizaci režimového opatření na vstupech a výstupech vnější zóny; zajišťuje doprovod vyprošťovací techniky na místo; dohlíží na prostor pro ukládání zemřelých; zúčastňuje se identifikace těžce raněných či zemřelých osob; vyžaduje od správce komunikace realizaci přechodných úprav silničního provozu.

8.10.9 Mimořádná událost s velkým počtem raněných a obětí

Obdobně jako v případě dopravní nehody Policie ČR plní úkoly v podobě uzávěry prostoru a regulace dopravy; zabezpečuje realizaci režimových opatření na vstupech a výstupech do vnější zóny; eviduje osoby na výstupu; zúčastňuje se identifikace zemřelých; zajišťuje bezpečnost a veřejný pořádek na shromaždišti raněných; zajišťuje dohled nad vyznačeným prostorem pro ukládání zemřelých; zajišťuje nasazení vrtulníku Policie ČR.

8.10.10 Nebezpečná porucha plynulosti provozu na dálnici

Tato typová činnost zahrnuje tři varianty:

- činnost při snížené plynulosti vedoucí k zabránění úplného zastavení provozu,
- činnost při uvolnění dálnice se zastaveným provozem,
- činnost spočívající v pomoci ohroženým posádkám vozidel při nepříznivé prognóze obnovení provozu.

Činnost a působení hlídek Policie ČR je u výše uvedených variant obdobná a spočívá zejména v regulaci a odklonu dopravy včetně možnosti využití práva úplného zastavení dopravy; zjišťuje příčiny a činí kroky k jejich odstranění; předává informace zúčastněným subjektům; podílí se na opatřeních pro nouzové přežití osob.

8.10.11 Chřipka ptáků

Tato typová činnost zahrnuje pět možných variant, kdy každá vyžaduje specifické řešení. Jedná se o varianty, kdy:

- Krajská veterinární správa oznámí příslušnému krajskému ředitelství policie potvrzený výskyt chřipky ptáků,
- telefonické ohlášení nálezů uhynulého nebo nemocného ptáka či ptáků,
- ohlašovatel osobně na služebnu Policie ČR uhynulého či nemocného ptáka přinese,
- činnost organizačních článků krajských ředitelství v případě, že veterinární správa vyhlásí mimořádná veterinární opatření v důsledku chřipky ptáků na území obce či obcí příslušného kraje a vyzve Policii ČR (nebo IZS) k zapojení do likvidačních prací,

- činnost prostředků a sil při realizaci mimořádných veterinárních opatření.

Podstata opatření spočívá zejména v zabezpečení veřejného pořádku a bezpečnosti osob a majetku včetně spolupráce s orgány dotčených obcí a místními sdruženími; zajišťuje doprovod specialistů vyslaných Krajskou veterinární správou, kteří provádí likvidaci menších chovů (vlastní likvidace se neúčastní); zajišťuje uzávěru místa zásahu; reguluje dopravu; řídí se pokyny velitele zásahu.

9 Závěr

Postavení, činnost, úkoly a s tím spojená odpovědnost Policie ČR v rámci IZS ČR jsou co do obsahu velmi obšírné, počínaje legislativou, strukturou řízení, velením, součinností vedoucích složek IZS při zásahu atd. Příkladem za všechny mohou být konkrétní typové činnosti, na kterých se Policie ČR větší či menší měrou podílí. Tím je podmíněna nezastupitelnost Policie ČR, jako základní složky IZS v IZS ČR. Postavení a činnost Policie ČR mimo působnost zákona o IZS vymezuje zákon o Policii ČR, který ji mimo jiné zavazuje k ochraně bezpečnosti osob, majetku a veřejného pořádku. To samo o sobě zaručuje účast při vzniku jakékoliv mimořádné události zejména, při záchranných a likvidačních pracích. Policie ČR zasahuje jednak samostatně v dikci „svého“ zákona a dále ve spolupráci s ostatními základními složkami ve smyslu zákona o IZS s ohledem na konkrétní rozsah mimořádné události. Jak bylo naznačeno, Policie ČR se podílí na typových činnostech větší či menší měrou. Podíl na činnosti je dán charakterem mimořádné události. Velení při zásahu je odvislé od převažující činnosti na místě zásahu a tudíž se nevyklučuje účast příslušníka policie na tomto stupni řízení. Z hlediska konkrétních typových činností, kde může příslušník policie působit ve funkci velitele zásahu je hned několik, např. při oznámení o uložení nebo nálezu výbušniny nebo NVS, technoparty, demonstrování úmyslu sebevraždy atd.

Zároveň se nabízí na tomto místě zmínit pojem krizové a havarijní plánování. Krizové plánování se vztahuje k řešení krizových situací a samotná realizace je podmíněna vyhlášením krizového stavu. Z toho vyplývá, že se jedná o plánování, které mimo jiné zvažuje možná rizika vzniku krizové situace a klade si za cíl předcházet či adekvátně reagovat na konkrétní hrozbu. Havarijní plánování je určeno k podpoře při provádění záchranných a likvidačních prací na území kraje, bez vyhlášení krizového stavu. Na první pohled se může zdát, že tato problematika nesouvisí s činností Policie ČR v rámci IZS, ale jen opravdu na první pohled. Bez krizového a havarijního plánování by činnost složek IZS, potažmo i Policie ČR, byla zcela chaotická a neefektivní. Proto má krizové a havarijní plánování nezastupitelnou úlohu pro činnost Policie ČR v IZS ČR.

V červnu 2000 došlo k přijetí tzv. krizových zákonů včetně zákona o IZS, které v důsledku přiblížily ČR na úroveň vyspělých demokratických států a nově zavedly pojem ochrana obyvatelstva. Za zmínku stojí skutečnost, že Policie ČR rovněž oslavila

v červnu kulaté výročí od svého vzniku, tj. 20 let. Důvodem, proč je zmiňována tato symbolika je snaha poukázat na fakt, že přestože mezi těmito subjekty je rozdíl 10 let, vzájemná spolupráce je na vysoké úrovni. To samo o sobě podmiňuje propracovaný systém, který je dostatečnou zárukou zajištění adekvátní ochrany občanů ČR. Dostatečnou zárukou nám může být každodenní praxe, která nejednou prověřila připravenost, možnosti a pružnost IZS, potažmo jeho základních a ostatních složek.

Seznam literatury

- FIALA, Miloš; VILÁŠEK, Josef. *Vybrané kapitoly z ochrany obyvatelstva*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2010. ISBN 978-80-246-1856-2.
- LINHART, Petr. *Některé otázky ochrany společnosti*. 1. vyd. Ministerstvo vnitra – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2005. ISBN 80-86640-43-4.
- SMETANA, Marek; KRATOCHVÍLOVÁ, Danuše. *Integrovaný záchranný systém a jeho složky*. 1. vyd. Zdravotně sociální fakulta Ostravské univerzity v Ostravě, 2007. ISBN 978-80-7368-337-5.
- ŠENOVSKÝ, Michail.; ADAMEC, Vilém; HANUŠKA, Zdeněk. *Integrovaný záchranný systém*. 2. vyd. Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství v Ostravě, 2007. ISBN 978-80-7385-007-4.
- ŠKODA, Jindřich; VAVERA, František; ŠMERDA, Radek. *Zákon o policii s komentářem*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-160-1.
- VILÁŠEK, Josef. *Krizové řízení*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2009. ISBN 978-80-246-1723-7.

Elektronické zdroje

(URL₁): <http://www.policie.cz/clanek/historie-policie-a-cetnictva.aspx> [cit. 2011-06-21].

(URL₂): <http://www.policie.cz/clanek/historie-policie-a-cetnictva.aspx> [cit. 2011-06-21].

(URL₃): <http://www.policie.cz/clanek/20-let-policie-ceske-republiky.aspx>
[cit. 2011-05-03].

(URL₄): <http://www.policie.cz/clanek/policie-ceske-republiky-letecka-sluzba-824129.aspx> [cit. 2011-05-17].

Intranetové zdroje:

• (URL₅): <http://ppportal.pcr.cz/pyro/aktualne.htm> [cit. 2011-05-27].

• (URL₆): http://ppportal.pcr.cz/skr/hp/typ_cinnosti.htm [cit. 2011-05-20].